

Gemeente Losser

Woonzorgvisie

Samen leven in gemeente Losser

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Waarom een woonzorgvisie	4
1.2	De landelijke opdracht voor gemeenten	6
1.3	Hoe is de lokale woonzorgvisie tot stand gekomen?	7
1.4	leeswijzer	8
2.	Visie en missie	9
2.1	Waar we naar toe willen;	9
2.2	Samenvatting; de uitgangspunten	11
3.	Over wie gaat de woonzorgvisie?	14
4.	Waaraan gaat de woonzorgvisie bijdragen?	16
4.1	Zorgopgave; samenleven doe je niet alleen	17
4.2	Woonopgave; woningbouw en woningbouwprogrammering	18
5.	Bestaande kaders	23
5.1	Strategische beleidsnota sociaal domein	23
5.2	Woonvisie 2021 – 2031	23
5.3	Verordening urgentie huisvesting	23
5.4	Omgevingsvisie gemeente Losser	24
6.	Waar staan we?	25
6.1	Algemene gegevens gemeente Losser	25
6.2	Prognose	25
6.3	Ontwikkeling aantal huishoudens	26
6.4	Het woonaanbod voor senioren	27
6.5	Aandachtsgroepen	28
6.6	Doorstroming	30
6.7	Dementie	30
6.8	Mantelzorg	32
6.9	Arbeidsmarkt en zorgpersoneel	32
6.10	Sociale contacten en eenzaamheid	33
6.11	Zelfredzaamheid	33
7.	Kansen en risico's	35
7.1	Kansen	35
7.2	risico's	35
8.	Hoe gaan we dat doen? (elementen van het uitvoeringsplan)	37
	Bijlagen	38
	Bijlage 1. Begrippenkader en definities	38

Bijlage 2. Samenvatting van de verkregen input.....	40
Bijlage 3. Input van woon, welzijns- en zorgorganisaties.....	41
Bijlage 4. Input van inwonersvertegenwoordigers	45

1. Inleiding

1.1 Waarom een woonzorgvisie

De strategische beleidsnota sociaal domein van de gemeente Losser vormt de basis voor het gemeentelijk beleid in het sociaal domein. Onze centrale opgave daarin is dat we werken we aan een toekomstbestendig sociaal domein. Daarmee beogen we: zelfredzame inwoners die naar vermogen bijdragen en meedoen aan de samenleving en in staat zijn het eigen welzijn te behouden en te versterken. De gemeente Losser positioneert zich aan de voorkant; door de samenwerking tussen inwoner en gemeente wordt de autonomie van de inwoner vergroot.

Onder deze centrale opgave zijn nog een viertal opgaven geformuleerd:

- De bestaanszekerheid voor alle inwoners is gewaarborgd
- (jonge) inwoners ervaren gelijke kansen in groeien en ontwikkelen
- Inwoners ervaren een inclusieve, betrokken en veilige samenleving
- Een samenleving waarin inwoners vitaal kunnen opgroeien en ouder worden.

De strategische beleidsnota sociaal domein vormt ook de basis voor de voorliggende woonzorgvisie 'Samen wonen en leven in Losser'.

Uitgangspunten:

Onze opgave is om

- huisvesting in combinatie met zorg en welzijn goed te organiseren, voor zowel senioren als de andere (urgente) aandachtsgroepen¹;
- te investeren in een goede sociale basis en
- te zorgen dat ook inwoners met een zorgvraag goed en veilig kunnen wonen met de juiste voorzieningen en zorg en ondersteuning in de nabije omgeving.

We zetten, samen met inwoners en aandachtsgroepen, in op een samenleving waar plek is voor iedereen en waarin mensen daadwerkelijk naar elkaar omkijken.

We staan voor een uitdagend vraagstuk dat voortkomt uit zowel de dubbele vergrijzing als de behoefte aan geschikte huisvesting voor kwetsbare inwoners binnen onze gemeente. Dit brengt een aanzienlijke druk met zich mee op beschikbare woonruimte én op de daarvoor benodigde hulp en ondersteuning.

Terwijl de vraag naar woonruimte met passende zorg- en welzijnsdiensten toeneemt, worden we eveneens geconfronteerd met krapte op de woningmarkt en personeelstekorten in de zorgsector. In deze complexe context zijn fysieke en sociale aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden. De woonzorgvisie is een woon- zorg- en leefvisie, die zich richt op het welbevinden van onze inwoners die samen leven en wonen en op de bijbehorende bouwopgave. Deze woonzorgvisie gaat dus uitdrukkelijk niet alleen over 'stenen'. Door huisvesting in combinatie met wonen, werk, zorg en welzijn goed te organiseren en te investeren in een goede sociale basis, wordt voorkomen dat mensen in de problemen komen.

¹ In het kader van de Woonzorgvisie en de Woonzorganalyse worden verschillende aandachtsgroepen onderkend en in groepen ingedeeld. Meer hierover in paragraaf 3.1
In bijlage 1 zijn definities van de verschillende aandachtsgroepen terug te vinden.

Je thuis voelen in je huis en je trots voelen in je woonomgeving zijn ontzettend belangrijk. Met een woning als vaste basis voor jezelf tel je mee en kun je beter participeren in de samenleving. Een woning moet passend zijn voor als je eenmaal wat minder mobiel wordt. Voor mensen die uitstromen uit instellingen geldt dat, doordat je minder mensen met intensieve problemen om je heen hebt, je je beter kunt richten op je eigen herstel.

We zien dat aanpassingen aan woonruimten, de ondersteuning van mantelzorgers, het uitbouwen van het noaberschap naar een goede sociale basis, een fysieke leefomgeving die onze inwoners uitnodigt en stimuleert tot bewegen en ontmoeten en het bevorderen van geclusterde woonvoorzieningen kunnen bijdragen aan het (langer) zelfstandig kunnen wonen in een geschikte woning in onze gemeente.

De woonomgeving moet uitnodigen tot participeren, tot naar elkaar omkijken en tot naar buiten te gaan. Zodat je in staat bent om je buurtgenoten te blijven ontmoeten en in beweging te blijven. We willen dat onze inwoners wonen in een omgeving waar men naar elkaar omkijkt, waarin inwoners tegenslag kunnen verwerken, zichzelf kunnen herstellen, ontwikkelen en weerbaarder maken. Lukt het niet om elkaar te helpen of het ontbreekt iemand aan een netwerk, dan kan men een beroep doen op de beschikbare informele of professionele hulp.

We willen als gemeente echt werk maken van de (overkoepelende) thema's gezondheid en leefbaarheid in de buurten en dorpen. Zo verbinden we het fysieke domein aan het sociaal domein. Dit moet uiteindelijk resulteren in een evenwichtige samenstelling van wijken en buurten, waarbij preventie, leefbaarheid en gezondheid in wijken en dorpen centraal komen te staan en een basis vormen voor onze woon(zorg)visie en volkshuisvestingsopgave.

Een sterke sociale basis, waarop mensen in hun eigen omgeving kunnen terugvallen is hiervoor noodzakelijk en dat kan de gemeente niet alleen. Dat doen we samen met onze inwoners. We bouwen daarvoor het bestaande 'noaberschap' binnen onze gemeente uit.

Deze woonzorgvisie helpt ons om de juiste keuzes te gaan maken en om overzicht te krijgen. Dat moet resulteren in de benodigde zorg en ondersteuning in relatie tot de doelgroepen en de sociaal maatschappelijke ontwikkelingen en een goede verdeling en prioritering van de woningen.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Uitgangspunt:

Veel individuele problemen van mensen die behoren tot de aandachtsgroepen, zijn onderdeel van een maatschappelijk vraagstuk en het gevolg van ontwikkelingen in de maatschappij (o.a. individualisering). Samen moeten we nadenken over hoe we kwetsbare inwoners het beste kunnen ondersteunen en hoe we kunnen voorkomen dat huisvesting van hen tot overlast of onbegrip bij buurtbewoners leidt.

Onze maatschappij is de afgelopen decennia steeds verder geïndividualiseerd. Gemeenschappen en familieverbanden die vroeger als vanzelfsprekend bestonden en op een natuurlijk wijze ontstonden zijn niet meer altijd vanzelfsprekend. We blijven lang niet altijd ons hele leven in dezelfde omgeving wonen. Jongeren gaan studeren en komen niet altijd meer terug naar de regio, mensen krijgen banen in andere delen van het land en verhuizen, mensen van elders komen juist hier wonen, enzovoort.

Ondanks dat noaberschap in onze regio hoog in het vaandel staat, voelen we ons als gevolg van deze individualiserende samenleving niet altijd meer verantwoordelijk voor onze naasten of andere mensen die we tegenkomen in ons dagelijks leven. Ook is er sprake van zogenaamde 'huishoudensverduunning'; het aantal huishoudens is veel sneller gegroeid dan de bevolking. Gemiddeld wonen er 2,12 mensen in een Nederlands huishouden, terwijl in 1963 de gemiddelde huishoudensgrootte nog 3,52 was. Dit komt enerzijds doordat er per gezin minder kinderen worden geboren en anderzijds is ook het aantal echtscheidingen toegenomen.

Daarnaast toont onderzoek aan dat onderlinge bemoeienis in wijken en buurten onder druk komt te staan als gevolg van vraagverlegenheid en handelingsverlegenheid². Dat betekent dat mensen die hulp nodig hebben, niet altijd om hulp (durven) vragen aan het sociale netwerk en anderzijds dat mensen die in principe bereid zijn om te helpen, zich niet willen opdringen aan anderen en schromen om uit zichzelf de helpende hand te bieden. Het vraagt een grote inspanning om deze ontwikkeling te keren.

Het is noodzakelijk dat we als inwoners tot het inzicht komen dat individuele problemen, die met name de aandachtsgroepen ondervinden vaak niet door henzelf zijn veroorzaakt, maar dat deze ontstaan zijn of problemen zijn gaan opleveren door hoe onze maatschappij in elkaar zit. We zijn dus als maatschappij samen verantwoordelijk voor de aanpak daarvan.

Maar wat mogen we hierin van individuele inwoners vragen? Wat betekent dat voor het noaberschap? Wat is de rol van individuele inwoners, van instanties en van de gemeente?

Onder andere hier over hebben we in het participatietraject naar deze woonzorgvisie toe, het gesprek gevoerd met woon-, zorg en welzijnsorganisaties en met inwonersvertegenwoordigers. Tijdens deze gesprekken zijn hiervoor mooie ideeën ter tafel gekomen die om nadere uitwerking vragen.

Eigen verantwoordelijkheid

Uitgangspunt:

Terwijl we streven naar langer zelfstandig wonen in een geschikte woning, rust er ook een grote verantwoordelijkheid op inwoners zelf. We vragen van onze oudere inwoners om zelf tijdig te anticiperen op verminderde mobiliteit in de toekomst door tijdig te gaan wonen in een geschikte woning, dicht bij de voorzieningen.

Niet elke woning is zodanig aan te passen dat deze geschikt kan worden gemaakt om er ook bij afnemende gezondheid en mobiliteit te blijven wonen. In dat geval streven we waar mogelijk nog steeds naar zo zelfstandig mogelijk wonen, ook al moet dat soms in een andere, geschiktere woning, die dicht bij de voorzieningen is gelegen.

1.2 De landelijke opdracht voor gemeenten

In de landelijke programma's 'Een thuis voor iedereen' en 'Wonen en Zorg voor ouderen' is opgenomen dat alle gemeenten vanaf 2023 een start gaan maken met integrale, regionaal afgestemde, woonzorgvisies voor alle aandachtsgroepen en voor ouderen. Hiermee worden de fysieke en sociale opgave van de gemeente met elkaar verbonden.

Volgens het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting (WVRV) moet elk gemeente vanaf 1 januari 2026 een volkshuisvestingsprogramma hebben opgesteld. In de WVRV krijgen het Rijk, de provincies en gemeenten de wettelijke instrumenten om samen regie te voeren op de volkshuisvesting. Hierdoor hebben de overheden meer grip op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Zo kan ook sneller gebouwd worden en krijgen kwetsbare mensen met urgentie een woning.

In de WVRV is, naast de verplichting om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen, opgenomen dat gemeenten hun beleid voor woningbouw en locaties moeten concretiseren. Het programma moet gebaseerd zijn op onderzoek naar de actuele woonbehoefte. Op 16 februari 2023 is de consultatie van het wetsvoorstel

² Lilian Linders omschrijft in haar proefschrift "De betekenis van nabijheid - Een onderzoek naar informele zorg in een volksbuurt" *vraagverlegenheid* als 'De schroom om hulp te vragen aan het sociale netwerk' en *handelingsverlegenheid* als 'mensen die in principe bereid zijn om te helpen, willen zich niet opdringen aan anderen: ze schromen om uit zichzelf de helpende hand te bieden'.

van start gegaan. Uit de memorie van toelichting volgt dat van gemeenten verlangd wordt dat zij de woon- en zorgbehoeften en zorgopgaven van de aandachtsgroepen en van ouderen in kaart brengen.

De gemeenten in de regio Twente hebben, in afstemming met de Provincie Overijssel, een regionale woonzorgvisie en een afsprakenkader ouderenhuisvesting Twente vastgesteld.

We hebben regionaal de volgende afspraken gemaakt³:

- Regionale Woonagenda Twente 2021-2025
- Afsprakenkader ouderenhuisvesting
- Regionale woonzorgvisie
- Woondeal regio Twente

Deze afspraken vragen om een doorvertaling naar lokaal beleid dat wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Het afsprakenkader ouderenhuisvesting en de regionale woonzorgvisie nemen we als uitgangspunt bij het opstellen van deze lokale woonzorgvisie. De andere regionale afspraken nemen we mee bij de update van de woonvisie tot het volkshuisvestingsprogramma. Om de woonzorgvisie vorm te geven, moet er in het volkshuisvestingsprogramma vooral ook aandacht zijn voor het bouwen voor starterswoningen in de verschillende kernen binnen onze gemeente. Immers we mogen er vanuit gaan dat starters later nodig zijn om, als professional en/of als noaber, te gaan zorgen voor de senioren in hun omgeving.

De update van de woonvisie tot het volkshuisvestingsprogramma, zal zo worden opgesteld, dat deze voldoet aan de criteria voor het volkshuisvestingsprogramma, zodat we op tijd klaar zijn voor de nieuwe wet. De voorliggende woonzorgvisie wordt als onderdeel in het volkshuisvestingsprogramma opgenomen.

1.3 Hoe is de lokale woonzorgvisie tot stand gekomen?

Uitgangspunt:

De concrete ideeën die zijn meegegeven voor deze woonzorgvisie vragen om een nadere uitwerking, die terug moeten komen in een uitvoeringsplan.

Ons uitgangspunt is dat inwonersparticipatie er voor kan zorgen dat beleid, in dit geval de woonzorgvisie, beter aansluit bij de inwoners. Dat doen we door al aan de voorkant input op te halen voor onze visie en beleid bij de direct en indirect betrokkenen.

Deze notitie is tot stand gekomen in overleg met een aantal woon-, zorg- en welzijnsorganisaties en met organisaties die onze inwoners vertegenwoordigen, zoals de dorpsbelangenorganisaties, de ouderenbonden, de huurdersvereniging en de participatieraad. Een groot deel van de opgehaalde input is verwerkt in de verschillende hoofdstukken van deze woonzorgvisie. Daarnaast is ook concrete input meegegeven die beter past bij het uitvoeringsplan. De totale input die bij deze bijeenkomsten is opgehaald is terug te vinden in de bijlages bij deze notitie.

Vervolgens is het concept van deze woonzorgvisie nog een keer voorgelegd aan dezelfde partijen, uitgebreid met nog een aantal andere woon- zorg- en welzijnspartijen en organisaties. De opmerkingen die tijdens deze bijeenkomst zijn gemaakt zijn verwerkt in deze uiteindelijke versie.

Daarnaast is bij de totstandkoming van deze nota dankbaar gebruik gemaakt van vastgesteld gemeentelijk beleid, input van ambtenaren die op aanpalende terreinen aan de slag zijn in onze gemeente en van beschikbaar materiaal van o.a. de Rijksoverheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Platform 31 en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Aan Companen hebben we opdracht

³ Meer hierover staat beschreven in paragraaf 7.1

gegeven tot het maken van de Losserse 'Factsheets Ouderen en Aandachtsgroepen voor Woonzorgvisie', waarvan we in deze nota gebruik gemaakt hebben.

1.4 leeswijzer

Het hierna volgende hoofdstuk 2 is direct het hart van deze woonzorgvisie; de visie en missie met daarin alle uitgangspunten die met deze woonzorgvisie worden vastgesteld.

In hoofdstuk 3 zoomen we in op de doelgroepen waarop de woonzorgvisie zich richt en in hoofdstuk 4 beschrijven we onze lokale opgave voor ouderenhuisvesting en de aandachtsgroepen.

In hoofdstuk 5 wordt een korte beschrijving gegeven van de al bestaande kaders binnen onze gemeente, die een belangrijke link hebben met deze woonzorgvisie. Daarna beschrijven we in hoofdstuk 6 waar we nu staan met een kwantitatieve en kwalitatieve analyse.

In hoofdstuk 7 wordt aandacht besteed aan de risico's en kansen die in het participatietraject zijn benoemd en vervolgens wordt in hoofdstuk 8 concreet aangegeven welke concrete stappen de gemeente gaat zetten om deze woonzorgvisie tot uitvoering te brengen. Ook de concrete ideeën die zijn meegegeven voor deze woonzorgvisie en die vragen om een nadere uitwerking, komen terug in het uitvoeringsplan.

Tenslotte staat in de bijlagen een begrippenkader met verschillende definities van de begrippen die in deze woonzorgvisie worden gebruikt en vindt u hier de input die we hebben gekregen van woon-, zorg- en welzijnsorganisaties en vertegenwoordigers van onze inwoners.

2. Visie en missie

Deze woonzorgvisie is opgebouwd op grond van een aantal uitgangspunten. Onder elk, in groen gekaderd, uitgangspunt in de verschillende hoofdstukken, volgt nadere achtergrondinformatie, uitleg en toelichting.

Na de beschrijving van waar we naar toe willen in paragraaf 2.1 volgt in paragraaf 2.2. van dit hoofdstuk een opsomming van alle uitgangspunten die door deze woonzorgnota heen in de verschillende hoofdstukken worden genoemd en daarin herkenbaar zijn gekaderd.

Daarmee vormt dit hoofdstuk direct het hart van deze woonzorgvisie; het richtinggevende kader op grond waarvan de gemeente Losser het woonzorgbeleid verder gaan uitwerken en concretiseren.

2.1 Waar we naar toe willen;

Uitgangspunt:

In onze gemeente is voor iedereen een plek om te wonen, ongeacht de kern of wijk.

Dit betekent dat inclusiviteit voorop staat: aandachtsgroepen zijn gewoon inwoners van onze gemeente en worden net als iedereen zo beschouwd. Hiervoor is het belangrijk dat aandachtsgroepen zelfstandig kunnen wonen in bij voorkeur de gemeente van herkomst of nabij iemands sociale netwerk.

Daarbij zijn draagkracht en veerkracht van de samenleving belangrijke aandachtspunten om in de praktijk rekening mee te houden.

Uitgangspunt:

We hebben de ambitie om zoveel mogelijk rekening te houden met de voorwaarden die bijdragen aan het (zo volledig mogelijk) zelfstandig wonen van een persoon met een aandoening of beperking:

- Een passende woonruimte, passend bij hun behoeften
- In een passende woonomgeving/op de juiste locatie
- Met de benodigde voorzieningen en zorg en ondersteuning in de nabijheid

Het inzicht in de opgaven -zoals beschreven in paragraaf 1.1- op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor alle aandachtsgroepen en senioren, vertalen we in bovenstaande leidende principes die ook kunnen worden beschouwd als missie: ambities en keuzes om tegemoet te komen aan die opgaven.

Een passende woonruimte c.q. woonbehoeften

Voor de kwetsbare aandachtsgroepen die centraal staan in 'Een thuis voor iedereen' geldt dat de woonbehoeften veelal zijn te kenmerken als sober en doelmatig. Aanvullende wensen/eisen zijn er nauwelijks. Qua woninggrootte en -type is de huishoudenssamenstelling bepalend⁴:

- alleenstaanden hebben voldoende aan een studio of klein appartement, (eenouder)gezinnen hebben behoefte aan een wat grotere woning (en ook een tuin is soms gewenst).
- De meeste groepen hebben een laag inkomen en zijn daardoor aangewezen op sociale huur onder de aftoppingsgrens. Dat maakt dat ook de prijsklassen waarin men een woning zoekt, voorspelbaar zijn.

⁴ Uit: Handvatten voor het opstellen van een heldere woonzorganalyse – Platform 31

- Het aangewezen zijn op sociale huur geldt niet algemeen voor de groep senioren. Hun woonwensen zijn zeer divers. De gebreken bij deze aandachtsgroep komen voort uit de ouderdom. Deze groep is divers qua sociaaleconomische samenstelling en dat komt ook tot uiting in hun woonwensen.

Uitgangspunten:

In de praktijk zal (individueel) maatwerk nodig blijven bij het huisvesten van de verschillende individuen uit de diverse doelgroepen.

We streven naar evenwichtige wijken, waarin draagkracht en draaglast met elkaar in evenwicht zijn.

In een passende woonomgeving/op de juiste locatie

Ook aan de locatie en woonomgeving kunnen eisen worden gesteld. Het gaat daarbij zowel om de fysieke woonomgeving (zoals de ligging ten opzichte van voorzieningen) als de sociale woonomgeving (zoals de verhouding tussen 'vragers en dragers' en het wonen binnen het eigen netwerk). De wensen op dit vlak zijn minder eenduidig dan die ten aanzien van de woning. Het is van belang te beseffen dat ze per aandachtsgroep sterk kunnen verschillen. In de praktijk zal (individueel) maatwerk dus nodig blijven bij het huisvesten van de verschillende individuen uit de diverse doelgroepen.

We volstaan hier met enkele voorbeelden:

- De fysieke woonomgeving: Voor een alleenstaande moeder (uit de vrouwenopvang) is de ligging ten opzichte van een basisschool van belang, maar voor alleenstaanden geldt dit uiteraard niet. Voor cliënten uit de GGZ is een inloopvoorziening (met aanwezige ondersteuning) van belang. Daarnaast hebben deze cliënten vaak geen auto, waardoor de bereikbaarheid via het openbaar vervoer belangrijk is.
- De sociale woonomgeving: Vanuit het streven naar een inclusieve samenleving is het niet gewenst dat kwetsbare aandachtsgroepen geconcentreerd samen wonen. Zeker niet als deze concentratie samengaat met negatieve prikkels, onveiligheid en overlast. Een omgeving die uitnodigt tot participatie in de reguliere maatschappij en waarin men geaccepteerd wordt door buurtbewoners is vaak ideaal (maar lang niet altijd eenvoudig te vinden).
- Binding: Van senioren is alom bekend dat men graag in de vertrouwde buurt blijft wonen. Ook voor de overige aandachtsgroepen geldt vaak dat men het liefst in een buurt woont waar men de weg kent en waar ook vrienden en familie wonen. Als men lang in een instelling heeft gewoond, is dat vaak de vertrouwde buurt geworden. Vaak wil deze groep best een woning elders accepteren, maar vraagt dat wel ondersteuning bij het maken van een nieuwe start.

Uitgangspunt:

Het is zaak met preventief beleid ervoor te zorgen dat men zowel qua woning als qua benodigde ondersteuning een passende woon- en leefsituatie behoudt.

Met de benodigde zorg en ondersteuning

Ook de behoefte aan zorg en ondersteuning verschilt sterk per aandachtsgroep. Daarnaast kan deze in de tijd sterk verschillen. Zo zal iemand die uit een instelling verhuist, in het begin vaak meer begeleiding nodig hebben dan op de langere termijn. Van belang hierbij is ook dat de begeleiding eenvoudig op- en af te schalen is. Het verloop van het herstel-/ re-integratieproces is immers niet exact in te schatten. Belangrijk aandachtspunt is ook dat de zorg niet alleen is gericht op de zorg en begeleiding die te maken hebben met de kwetsbaarheid van de inwoner, maar ook op het goed landen in de wijk en het dorp. Focus niet alleen op de behoeften van groepen met een intensieve behoefte aan zorg en ondersteuning. Zelfs als men er nog geen behoefte aan heeft, is het van belang dat de toegang goed geregeld is. Als er behoefte ontstaat, weet men dan snel de weg te vinden. Alleen dan kunnen problemen tijdig worden voorkomen. Ook een voorziening als schuldhulpverlening (en vroegsignalering daarbij) zijn van essentieel belang, om te voorkomen dat mensen in de problemen belanden en daarmee tot een aandachtsgroep gaan behoren.

2.2 Samenvatting; de uitgangspunten

Er volgt in deze paragraaf een opsomming van alle uitgangspunten die door deze woonzorgnota heen in de verschillende hoofdstukken worden genoemd en daarin herkenbaar zijn gekaderd.

Dit hoofdstuk is, samen met de voorgaande paragraaf, daarmee tegelijk een samenvatting en in feite direct het hart van de visie; het richtinggevende kader van de woonzorgvisie.

Hoofdstuk 1. Waarom een woonzorgvisie?

- *Onze opgave is om*
 - *huisvesting in combinatie met zorg en welzijn goed te organiseren, voor zowel senioren als de andere (urgente) aandachtsgroepen*
 - *te investeren in een goede sociale basis en*
 - *te zorgen dat ook inwoners met een zorgvraag goed en veilig kunnen wonen met de juiste voorzieningen en zorg en ondersteuning in de nabije omgeving.*
- *We zetten, samen met inwoners en aandachtsgroepen, in op een samenleving waar plek is voor iedereen en waarin mensen daadwerkelijk naar elkaar omkijken.*
- *Veel individuele problemen van mensen die behoren tot de aandachtsgroepen, zijn onderdeel van een maatschappelijk vraagstuk en het gevolg van ontwikkelingen in de maatschappij (o.a. individualisering). Samen moeten we nadenken over hoe we kwetsbare inwoners het beste kunnen ondersteunen en hoe we kunnen voorkomen dat huisvesting van hen tot overlast of onbegrip bij buurtbewoners leidt.*
- *Terwijl we streven naar langer zelfstandig wonen in een geschikte woning, rust er ook een grote verantwoordelijkheid op inwoners zelf. We vragen van onze oudere inwoners om zelf tijdig te anticiperen op verminderde mobiliteit in de toekomst door tijdig te gaan wonen in een geschikte woning, dicht bij de voorzieningen.*
- *De concrete ideeën die zijn meegegeven voor deze woonzorgvisie vragen om een nadere uitwerking, die terug moeten komen in een uitvoeringsplan.*

Hoofdstuk 2. Waar we naar toe willen; visie en ambities

- *In onze gemeente is voor iedereen een plek om te wonen, ongeacht de kern of wijk..*
- *We hebben de ambitie om zoveel mogelijk rekening te houden met de voorwaarden die bijdragen aan het (zo volledig mogelijk) zelfstandig wonen van een persoon met een aandoening of beperking:*

- *Een passende woonruimte, passend bij hun behoeften*
- *In een passende woonomgeving/op de juiste locatie*
- *Met de benodigde voorzieningen en zorg en ondersteuning in de nabije omgeving*
- *In de praktijk zal (individueel) maatwerk nodig blijven bij het huisvesten van de verschillende individuen uit de diverse doelgroepen..*
- *We streven naar evenwichtige wijken, waarin draagkracht en draaglast met elkaar in evenwicht zijn.*
- *Het is zaak met preventief beleid ervoor te zorgen dat men zowel qua woning als qua benodigde ondersteuning een passende woon- en leefsituatie behoudt.*

Hoofdstuk 3. Over wie gaat de woonzorgvisie?

- *In de lokale woonzorgvisie beperken we ons tot senioren van 65 jaar en ouder en -voor wat betreft de aandachtsgroepen- tot de wettelijke urgentiecategorieën, met een zorg of ondersteunings-vraag, te weten:*
 - *Senioren (65+) met speciale aandacht voor mensen met dementie*
 - *Mensen met lichamelijke, verstandelijke of psychische kwetsbaarheid*
 - *Mantelzorgers en -ontvangers*
 - *Uitstromers uit instellingen; Maatschappelijke Opvang (MO), Beschermd Wonen (BW), Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), detentie, jeugdzorg / alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV-ers) die 18 jaar zijn geworden en deelnemers uitstapprogramma (gedwongen) prostituées*
 - *(dreigend) dakloze mensen*
- *Groepen die wél onder aandachtsgroepen vallen, maar niet worden beschouwd als urgente woningzoekenden worden waar gewenst meegenomen in het volkshuisvestingsprogramma. Dit betreft:*
 - *Arbeidsmigranten*
 - *Woonwagenbewoners*
 - *Statushouders*
 - *Studenten*

Hoofdstuk 4. Waaraan gaat de woonzorgvisie bijdragen?

- *We investeren als gemeente in sterke gemeenschappen (de sociale basis), onder andere door uitbouw van het noaberschap en inzet van het welzijnswerk. Het doel daarvan is dat krachtige gemeenschappen blijven bestaan en worden uitgebouwd.*
- *We onderzoeken de mogelijkheid om de sociale basis te versterken door dorpsondersteuners / wijkcoördinatoren aan te stellen, die zichtbaar zijn in wijk en dorp, korte lijnen hebben met inwoners en organisaties en die waar nodig ook inwoners en organisaties met elkaar kunnen verbinden.*
- *We zetten in op domein overstijgend denken en pakken zaken op wijk- en dorpsniveau samen met de inwoners op, waarbij ook zorg- en welzijnsorganisaties de opdracht krijgen om iedereen in de wijk en de andere partijen erbij te betrekken.*
- *Samen met partners realiseren we zorg en ondersteuning die noodzakelijk is voor onze vergrijzende bevolking.*
- *Als gemeente juichen we lokale samenwerkingsinitiatieven van woon-, zorg- en welzijnsorganisaties van harte toe, vooral wanneer zij het versterken van de gemeenschapskracht van de wijken en dorpen daarbij als uitgangspunt nemen. Dat betekent dat zij bij de begeleiding van individuele inwoners ook*

zorgdragen voor het goed landen in de wijk en waar nodig ondersteuning bieden aan bijvoorbeeld mantelzorgers en buurtbewoners.

- *De woningbouwopgave ouderenhuisvesting wordt uitgewerkt in het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma, inclusief beleid omtrent doorstroming*
- *We zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle (urgente) aandachtsgroepen, met een evenwichtige verdeling over de gemeente met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.*
- *Ten aanzien van de lokale opgave seniorenhuisvesting, gaan we uit van het trendscenario, zoals beschreven in het afsprakenkader ouderenhuisvesting Twente. Dit is het meest ambitieuze programma, dat tevens past bij de ambitie van de gemeente Losser om uit te groeien naar een gemeente met 25.000 inwoners.*

Hoofdstuk 5. Bestaande kaders

- *In de mobiliteitsvisie hebben we nadrukkelijk aandacht voor senioren en de andere aandachtsgroepen uit de woonzorgvisie. De thema's bereikbaarheid, bewegen en ontmoeten staan daarbij centraal.*

Hoofdstuk 6. Waar staan we?

- *In alle vijf de kernen binnen de gemeente Losser zal gebouwd dan wel verbouwd moeten worden om senioren langer zelfstandig te kunnen laten wonen. Voor zorggeschikte woningen komen primair de kernen Losser, Overdinkel en De Lutte in aanmerking. Daarbij is in De Lutte het beperkte voorzieningenaanbod en het ontbreken van zorggeschikte woningen wel een aandachtspunt dat om een oplossing vraagt.*
- *Nieuwe toekomstbestendige woonvormen (zoals zorggeschikte woningen) moeten, zeker ook voor mensen met dementie, het verpleeghuis (deels) vervangen.*
- *We zorgen voor een aantrekkelijke woonomgeving, die er aan bijdraagt dat er voldoende zorgpersoneel van buiten wordt aangetrokken.*
- *Domotica, de inzet van slimme zorgtechnologie zoals slimme bedden, alarmsystemen en camerabewaking in seniorenwoningen, is noodzakelijk om het toekomstige tekort aan zorgpersoneel in de ouderenzorg op te vangen. We geven al in de ontwerpfase van nieuwe woningen mee dat bij het ontwerp rekening gehouden wordt met de levensbestendigheid van woningen, inclusief de mogelijkheid om domotica in de woningen toe te passen.*

Hoofdstuk 7. Risico's en kansen

- *We zijn ons bewust van de risico's en scheppen de randvoorwaarden waardoor er draagvlak ontstaat waardoor onze inwoners nog meer in staat worden gesteld om naar elkaar om te zien. We zetten ons in om onze dorpen en wijken bewust en sterk te maken.*

Hoofdstuk 8. Hoe gaan we dat doen.

- *Op grond van deze door de raad vast te stellen woonzorgvisie stelt het college een uitvoeringsplan vast, waarin staat omschreven op welke wijze de gemeente Losser de uitgangspunten in deze woonzorgvisie gaat realiseren.*

3. Over wie gaat de woonzorgvisie?

Uitgangspunten:

In de lokale woonzorgvisie beperken we ons tot senioren van 65 jaar en ouder en -voor wat betreft de aandachtsgroepen- tot de wettelijke urgentiecategorieën, met een zorg of ondersteuningsvraag, te weten:

- Senioren (65+) met speciale aandacht voor mensen met dementie
- Mensen een met lichamelijke, verstandelijke of psychische kwetsbaarheid
- Mantelzorgers en -ontvangers
- Uitstromers uit instellingen; Maatschappelijke Opvang (MO), Beschermd Wonen (BW), Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), detentie, jeugdzorg / alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV-ers) die 18 jaar zijn geworden en deelnemers uitstapprogramma (gedwongen) prostitués
- (dreigend) dakloze mensen

Groepen die wél onder aandachtsgroepen vallen, maar niet worden beschouwd als *urgente* woningzoekenden, worden waar gewenst meegenomen in het volkshuisvestingsprogramma. Dit betreft:

- Arbeidsmigranten
- Woonwagenbewoners
- Statushouders
- Studenten

In het Rijksprogramma 'Een thuis voor iedereen' en de, reeds gepubliceerde, maar nog niet aangenomen, Wet versterking regie op de volkshuisvesting (WVRV) wordt een aantal aandachtsgroepen benoemd voor gemeenten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen aandachtsgroepen en (wettelijk verplichte) urgente aandachtsgroepen. In de woonzorgvisie moeten gemeenten de specifieke woon-, zorg- en ondersteuningsbehoefte van de verschillende aandachtsgroepen opnemen. Niet alle aandachtsgroepen hebben echter een specifieke behoefte aan zorg en/of ondersteuning.

Een aantal voorbeelden van specifieke woonwensen en behoeften van de verschillende (al dan niet urgente) aandachtsgroepen:

- Senioren kennen een sterke lokale binding en willen vaak in de eigen kern, buurt of in ieder geval gemeente blijven wonen.
- Voor cliënten die uitstromen uit een instelling is het vanuit het oogpunt van een geslaagde re-integratie soms gewenst nabij de instelling te wonen, en voor anderen is het beter om terug te keren naar de herkomstgemeente of om juist elders een nieuwe start te maken.
- Bij arbeidsmigranten, studenten en woonwagenbewoners gaat het in veel gevallen vooral om een huisvestingsvraag. Deze groepen hoeven niet uitgebreid te worden meegenomen in de analyse van behoefte en aanbod waar het gaat om zorg en welzijn.
- Voor de arbeidsmigranten die tijdelijk voor werk in ons land verblijven, geldt dat de locatie er weinig toe doet zolang de reistijd tot de werkplek beperkt blijft.

Als gemeente Losser beperken we ons in deze lokale woonzorgvisie tot de senioren 65+ (met speciale aandacht voor mensen met dementie) en de aandachtsgroepen die behoren tot de wettelijke urgentiecategorieën met een zorg of ondersteuningsvraag, te weten:

- Senioren (65+) met speciale aandacht voor mensen met dementie;
- Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische kwetsbaarheid
- Mantelzorgers- en ontvangers

- Uitstromers uit instellingen (MO, BW, GGZ, detentie, jeugdzorg / alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV-ers) die 18 jaar zijn geworden en deelnemers uitstapprogramma (gedwongen) prostituées)
- (Dreigend) dakloze mensen

Dit zijn ook de aandachtsgroepen waarvoor een urgentieregeling gevraagd wordt door het rijk.

Groepen die wél onder aandachtsgroepen vallen, maar niet worden beschouwd als urgente woningzoekenden in het kader van de woonzorgvisie zijn:

- Arbeidsmigranten
- Woonwagenbewoners
- Statushouders
- Studenten

Opgemerkt moet wel worden dat statushouders wel vaak een zorg- en ondersteuningsvraag kunnen hebben, maar omdat wij als gemeente al een wettelijke opgave hebben om hen te huisvesten, krijgen zij al voorrang en vallen zij niet onder de urgente aandachtsgroepen in deze woonzorgvisie.

Waar gewenst worden deze aandachtsgroepen die niet in deze woonzorgnota worden meegenomen, wel meegenomen in het volkshuisvestingsprogramma. We hebben daarbij in het volkshuisvestingsprogramma extra aandacht voor het aantrekken van volwassenen tussen de 25 en 45 jaar; met het aantrekken van deze jongere volwassenen zorgen we voor sterke en vitale en evenwichtige wijken en dorpen.

4. Waaraan gaat de woonzorgvisie bijdragen?

Van gemeentes wordt verlangd dat zij een, regionaal afgestemde, woonzorgvisie opstellen waarin:

- de woon-, zorg- en ondersteuningsbehoefte in kaart wordt gebracht van aandachtsgroepen en van senioren;
- de wijze waarop wordt vastgelegd hoe de gemeente invulling wil geven aan deze huisvestingsopgave.

Het landelijk beleid voor de doelgroepen van de woonzorgvisie is vastgelegd in twee landelijke programma's. Het beleid voor aandachtsgroepen is opgenomen in het landelijk programma 'Een thuis voor iedereen'. Voor senioren 65+ geldt een apart landelijk beleid: 'Wonen en Zorg voor ouderen' (WOZO), waarbij ervan uit wordt gegaan, dat senioren doorgaans andere woonbehoeftes hebben al of niet met intensieve zorg en ondersteuning.

Opgave 'Een thuis voor iedereen';

Dit programma heeft als doel te zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.

Aangaande de huisvesting van aandachtsgroepen binnen gemeenten is de opgave:

- Het opstellen van een integrale woonzorgvisie door iedere gemeente voor alle aandachtsgroepen;
- Het opstellen van een verordening door alle gemeenten, waarmee zij met voorrang woningen toewijzen aan dak- en thuisloze mensen, uitstromers uit intramurale instellingen en sociaal en medisch urgenten;
- Het inrichten van een ondersteuningsstructuur om lokaal en regionaal te helpen bij de invulling van de opgave;

Deze opgave wordt door het rijk dwingend opgelegd. Mocht blijken dat ondanks bovenstaande aanpak er gemeenten zijn die zich blijven onttrekken aan deze afspraken, dan zal het ministerie van BZK een percentage vastleggen dat als norm gaat gelden voor toewijzing aan specifieke aandachtsgroepen.

Momenteel wordt er een verkenning 'harmonisatie urgentie in regio Twente' uitgevoerd. Aanleiding tot deze verkenning is onder meer dat in gesprekken tussen gemeenten en woningcorporaties gebleken is dat er behoefte is om de haalbaarheid van een regionaal afgestemde urgentieregeling te verkennen, al dan niet geborgd in een huisvestingsverordening. Naar alle waarschijnlijkheid worden gemeenten vanuit de WVRV verplicht een huisvestingsverordening vast te stellen, waarin minimaal één urgentieregeling is opgenomen.

Vaststellen wat een evenwichtige verdeling is, is niet eenvoudig. Er zijn verschillende factoren die bepalen wat evenwichtig is. Voor de gemeente Losser is het belangrijk dat de nieuwe urgentieverordening huisvesting voldoende ruimte biedt om maatwerk te kunnen leveren voor onze inwoners.

Opgave 'Wonen en zorg voor ouderen'

Senioren kunnen met plezier wonen in een geschikte woning en leefomgeving en kunnen verhuizen als ze dat willen. Door woningen op maat voor senioren te bouwen, wordt er een verhuisketen op gang gebracht.

Deze opgave is door het ministerie ingericht in een aantal actielijnen⁵:

- Voldoende betaalbare en passende woningen
- Evenwichtige verdeling over alle gemeenten
- Combineren van wonen, zorg, welzijn en werk

⁵ Een beschrijving van de actielijnen is terug te vinden in de bijlage bij de kamerbrief voortgang programma 'Een thuis voor iedereen'.

- Preventie; voorkomen van (huisvestings-)problemen

De bovenomschreven opgaves zijn verdeeld in zorgopgave én in een (fysieke) bouwopgave. In de paragrafen hierna worden deze beide opgaves nader uitgewerkt.

4.1 Zorgopgave; samenleven doe je niet alleen

Uitgangspunten:

We investeren als gemeente in sterke gemeenschappen (de sociale basis), onder andere door uitbouw van het noaberschap en inzet van het welzijnswerk. Het doel daarvan is dat krachtige gemeenschappen blijven bestaan en worden uitgebouwd.

Samen met onze maatschappelijke partners realiseren we zorg en ondersteuning die noodzakelijk is voor onze vergrijzende bevolking.

Veel individuele problemen zijn in wezen geen individueel probleem, maar een maatschappelijk vraagstuk, omdat ze niet zijn veroorzaakt door het individu, maar het gevolg zijn van ontwikkelingen in de maatschappij (o.a. individualisering). Dit geldt vooral voor mensen binnen de urgente aandachtsgroepen, maar kan zeker ook voor senioren gelden.

Het gaat dan bijvoorbeeld om eenzaamheid, schuldenproblematiek, dreigende dakloosheid, vertonen van onbegrepen gedrag, dementie, buitengesloten worden, verstandelijk beperkt zijn, een verslavingsprobleem, het leven niet goed aankunnen, gevlucht zijn voor oorlog en geweld of het onderhoud van huis en tuin niet meer bij kunnen houden.

Zoals al eerder in de inleiding genoemd, is het noodzakelijk dat we als inwoners tot het inzicht komen dat individuele problemen, die aandachtsgroepen en senioren ondervinden vaak niet door henzelf zijn veroorzaakt, maar dat deze ontstaan zijn of problemen zijn gaan opleveren door hoe onze maatschappij in elkaar zit. We zijn dus als maatschappij samen verantwoordelijk voor de aanpak daarvan.

Met name voor de aandachtsgroepen is het belangrijk dat zij op het moment dat zij in de wijk komen wonen goed landen in de wijk. Dat betekent dat zij behalve dat zij vaak nog een tijd ondersteuning van een zorgorganisatie ontvangen ten behoeve van hun persoonlijke ontwikkeling, ook hun plekje in de wijk moeten veroveren. Vaak is daarbij ondersteuning gewenst; iemand die hem of haar ondersteunt bij het 'buurt maken', die helpt om zijn of haar weg te vinden om een sociaal leven op te bouwen in de buurt of het dorp.

Uitgangspunt:

We onderzoeken de mogelijkheid om de sociale basis te versterken door dorpsondersteuners / wijkcoördinatoren aan te stellen, die zichtbaar zijn in wijk en dorp, korte lijnen hebben met inwoners en organisaties en die waar nodig ook inwoners en organisaties met elkaar kunnen verbinden.

Ons voornemen om een pilot te draaien met een dorpsondersteuner is ook aangedragen door instellingen en bewonersvertegenwoordigers die input hebben geleverd voor deze woonzorgvisie. De suggestie is meegegeven om dorpsondersteuners of wijk-coördinatoren aan te stellen, waar iedereen bij terecht kan, die de wegen kent naar de voorzieningen en verenigingen, die mensen met elkaar en met instanties kan verbinden, die zichtbaar en herkenbaar is in de wijk of het dorp. Kortom: iemand die korte lijnen heeft met inwoners, organisaties en gemeente.

Op het moment dat senioren en aandachtsgroepen onderdeel uitmaken van de gemeenschap binnen een wijk of dorp, dan kunnen zij daar als vanzelfsprekend op terugvallen. Bij een groeiende zorgbehoefte is de aanwezigheid van een signalerende functie door de sociale basis van wezenlijk belang.

Uitgangspunt:

We zetten in op domein overstijgend denken en pakken zaken op wijk- en dorpsniveau samen met de inwoners op, waarbij ook zorg- en welzijnsorganisaties de opdracht krijgen om iedereen in de wijk en de andere partijen erbij te betrekken.

Joop Hofman, landelijk gezaghebbend in het opbouwwerk zegt daarover: *‘Volgens mij moet niet het uitgangspunt zijn dat inwoners zorg overnemen, dat ze onderdeel worden van de professionele zorg. Ik denk dat je eerst moet werken aan sterke gemeenschappen, aan inwoners die samen het leven en wat daar allemaal bij komt kijken, oppakken, elkaar helpen. En dat je dan door de kracht van die gemeenschap gaat zien dat mensen meer zorg en aandacht voor elkaar hebben, warmte en liefde met elkaar delen’.*

Dat vraagt om een cultuuromslag bij zowel inwoners als bij bijvoorbeeld zorg- en welzijnspartijen en vrijwilligersorganisaties; bijvoorbeeld het verder uitbouwen van het noaberschap, de huishoudelijke hulp die is getraind om de signalerende rol achter de voordeur goed te pakken, inzet van domotica, de zorgorganisaties die elkaar opzoeken om samen op te trekken rondom een client en voor wie het vanzelfsprekend wordt dat zij de familie en burens vragen wat zij kunnen bijdragen.

Deze omslag in anders kijken, anders denken en anders doen van zowel inwoners als organisaties gaat echter niet vanzelf, maar vergt een grote inspanning van alle betrokkenen.

Uitgangspunt:

Als gemeente juichen we lokale samenwerkingsinitiatieven van woon-, zorg- en welzijnsorganisaties van harte toe, vooral wanneer zij het versterken van de gemeenschapskracht van de wijken en dorpen daarbij als uitgangspunt nemen. Dat betekent dat zij bij de begeleiding van individuele inwoners ook zorgdragen voor het goed landin de wijk en waar nodig ondersteuning bieden aan bijvoorbeeld mantelzorgers en buurtbewoners.

Met het initiatief ‘oriëntatie verbinding zorg en welzijn’ zijn een aantal zorg- welzijn- en woonpartners (Carint Reggeland, Fundament, Zorggroep St. Maarten en Domijn) met elkaar in gesprek gegaan om te bezien hoe zij de handen ineen kunnen slaan om de uitdagingen die op de organisaties af komen met elkaar het hoofd kunnen bieden. Zij nemen daarbij als uitgangspunt om domein overstijgend te denken, het op wijkniveau samen met de inwoners te doen en alle, ook voorliggende voorzieningen, erbij te betrekken. Als gemeente juichen we dit soort initiatieven van harte toe.

4.2 Woonopgave; woningbouw en woningbouwprogrammering

Lokale uitwerking opgave aandachtsgroepen

Uitgangspunt:

We zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle (urgente) aandachtsgroepen, met een evenwichtige verdeling over gemeenten met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.

Het betreft voor de urgente aandachtsgroepen met name de huisvesting in (veelal bestaande) sociale huurwoningen.

De Rijksoverheid benoemt een paar urgente groepen, die met voorrang gehuisvest moeten worden. Het gaat hierbij om 30%⁶ van alle toewijzingen door woningbouwcorporaties, die voor deze urgente groepen bestemd is. Van gemeenten wordt verwacht, dat zij dit vastleggen in een huisvestingsverordening met een urgentieregeling.

Op basis van deze huidige (regionale) cijfers zou 20% van het jaarlijks aantal vrijkomende sociale huurwoningen moeten worden toegewezen aan urgentiegroepen.

De wet versterking regie volkshuisvesting vereist dat de gemeenten in de regio fairshare afspraken maken over de spreiding van de huisvesting van aandachtsgroepen. De kwantificering van de aandachts- en urgentiegroepen vormt de opmaat en input voor een gezamenlijk proces in de regio Twente om te komen tot een visie op de huisvesting van genoemde groepen en in het verlengde hiervan, het maken van regionale afspraken hoe om te gaan met het zo evenredig mogelijk spreiden van deze groepen over de regio. Dit kan een grotere opdracht voor de gemeente Losser betekenen. Op dit moment huisvest de gemeente Losser 57 mensen die behoren tot de urgente aandachtsgroepen. Als de gemeente Losser relatief gezien gemiddeld evenveel urgenten zou huisvesten als de andere gemeenten in centrumregio Enschede, komt dit neer op ongeveer 64 personen (2.84 urgenten per duizend inwoners). Wanneer de gemeente Losser daadwerkelijk groeit naar een gemeente met 25.000 inwoners dan betekent dat een extra opgave van 4 tot 6 urgenten (totaal ongeveer 70 personen).

Lokale uitwerking opgave ouderenhuisvesting

Uitgangspunt:

De woningbouwopgave ouderenhuisvesting wordt uitgewerkt in het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma, inclusief beleid omtrent doorstroming.

Het Rijksprogramma Wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen (WOZO) wijst op de richting om senioren in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Het rijk verdeelt deze woonzorgopgave onder in de bouw van nultrredenwoningen, geclusterd wonen en zorggeschikte woningen. In deze woonzorgvisie worden daarom ook deze drie woningtypes onderscheiden⁷.

De landelijke opgave ouderenhuisvesting geeft richting, maar vraagt ook om een vertaling naar regionale context voor de uitwerking en uitvoering. In het kader van de woondeals wil het Rijk samen met medeoverheden, corporaties en zorgkantoren de regionale opgave ouderenhuisvesting vaststellen. De opgave aan ouderenhuisvesting zal lokaal verder uitgewerkt moeten worden als onderdeel van het gemeentelijk volkshuisvestingprogramma, waarvan beoogd is dat elke gemeente dit programma per 2026 heeft opgesteld

Doorstroming onder senioren

Het is eveneens beoogd dat gemeenten hierin beleid opstellen omtrent doorstroming onder senioren en benodigde zorg en ondersteuning vanuit de Wmo en Zvw, en daarvoor prestatieafspraken maakt met corporaties.

⁶ 30% toewijzing: Komende tijd zal bezien worden hoe vrijkomende sociale huurwoningen voldoende bestemd kunnen worden voor aandachtsgroepen. Indien gaandeweg blijkt dat de toewijzing aan aandachtsgroepen achterblijft of niet evenredig is, kan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij of krachtens de wet een percentage (zoals 30% van de nieuwe verhuringen) vastleggen dat als norm gaat gelden voor toewijzing aan specifieke aandachtsgroepen. De mogelijkheid hiertoe wordt opgenomen in het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting.

⁷ Voor een beschrijving, zie in bijlage 1. Begrippenkader en definities.

Doorstroming van senioren is een belangrijk aandachtspunt in het overleg met woningcorporatie Domijn. Het kan er voor zorgen dat er woningen vrij komen voor jongere doelgroepen, wat ook weer mogelijkheden schept voor het aantrekken van de benodigde zorgprofessionals die we in de toekomst zo hard nodig gaan hebben. Daarbij moet wel als kanttekening worden opgemerkt dat doorstroming alleen mogelijk is als er voldoende geschikte woningen beschikbaar zijn om naar door te stromen. Dat is voor wat betreft de sociale huursector nu nog niet het geval. Om doorstroming te bewerkstelligen zullen we dus, behalve nieuwbouw, aan meerdere knoppen moeten draaien, zoals bestaande woningen labelen tot seniorenwoningen en mogelijkheden bieden om (binnen nultredenwoningen) woningen te delen met andere doelgroepen.

Doorstroming van senioren betreft echter niet alleen de sociale huurwoningen, maar ook de particuliere huursector en koopwoningen.

In de gemeente Losser is het aandeel 80-plussers met een woonduur van 50 jaar of langer (cijfers CBS 1 januari 2023) 24,8%. In de Woonvisie hebben we al geconstateerd dat we beseffen dat het streven naar doorstroming veelal niet leidt tot het tijdig vrijkomen van voldoende beschikbare en betaalbare woningen. Daarom willen wij ook voor starters bouwen, en waar mogelijk via doelgroep onafhankelijke woningen.

Omdat veel partijen een gedeeltelijke verantwoordelijkheid hebben voor doorstroming en passend wonen is het raadzaam om het beleid hiervoor af te stemmen met samenwerkende partijen. Vanaf 2024 verkennen we de mogelijkheden voor een regionale gecoördineerde inspanning om senioren lokaal te laten doorstromen.

Uitgangspunt:

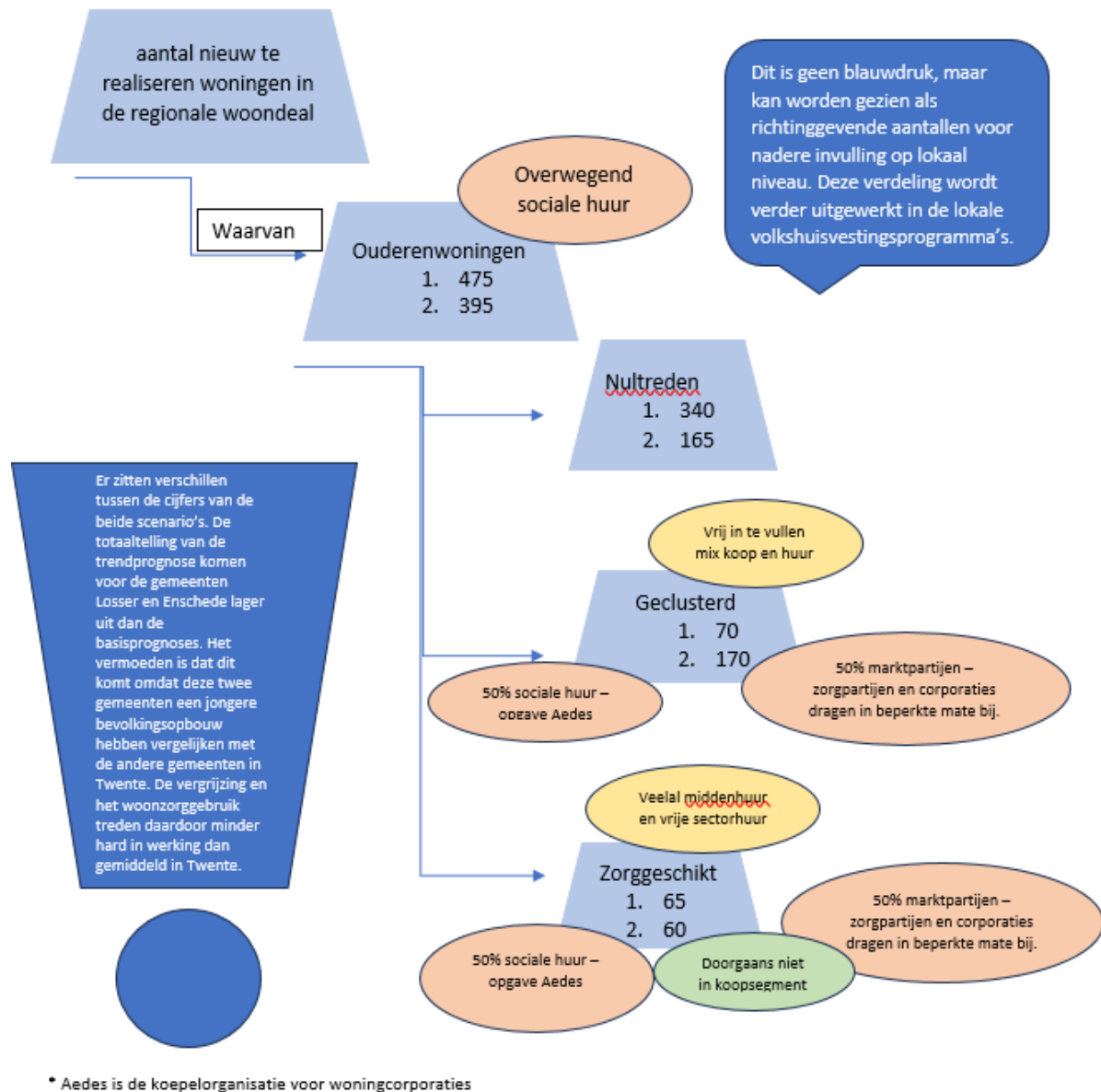
Ten aanzien van de lokale opgave ouderenhuisvesting, gaan we uit van het trendscenario, zoals beschreven in het afsprakenkader ouderenhuisvesting Twente. Dit is het meest ambitieuze programma, dat tevens past bij de ambitie van de gemeente Losser om uit te groeien naar een gemeente met 25.000 inwoners.

In het afsprakenkader ouderenhuisvesting Twente worden voor de opgave in regio Twente twee scenario's geschetst. De eerste opgave is een basisscenario, dat is gebaseerd op de landelijke prognoses die door het Rijk zijn opgesteld. De tweede variant is een trendscenario. Hierbij zijn we er vanuit gegaan dat een groter deel van de mensen met een WLZ-indicatie buiten een woonzorgcentrum zal gaan wonen, waardoor de opgave van geclusterde woningen zal gaan toenemen. Vanuit deze beleidsambitie komen we op een andere verdeling van het aantal woningen. Het trendscenario dat in het afspraken kader wordt gebruikt is gebaseerd op de Monitor gezond wonen. De beide scenario's worden gezien als een bandbreedte met een ondergrens als basisinspanning en een bovengrens als ambitie. De scenario's vormen het cijfermatige vertrekpunt voor verdere uitwerking in de lokale volkshuisvestingsprogramma's en planontwikkelingen.

Deze woningen beslaan een netto uitbreidingsopgave die in beginsel onderdeel vormt van de nieuwbouwwoningen waarover afspraken zijn gemaakt in de regionale woondeal.

Een deel van deze opgave ouderenhuisvesting kan ook in bestaande voorraad worden gerealiseerd door reguliere woningen aan te passen naar de drie woningtypes voor senioren. Hiermee kan de beoogde nieuwbouw ook voor andere doelgroepen worden ingezet. De netto opgave uit de woondeals blijft daarmee onveranderd ten opzichte van de gemaakte afspraken in de woondeal, maar geeft wel ruimere mogelijkheden voor lokale invulling.

Lossere opgave ouderenhuisvesting met twee scenario's tot en met 2030

1. Basisscenario

- Gebaseerd op landelijke prognoses
- Brandbreedte: ondergrens als basisinspanning en een bovengrens als ambitie
- Cijfermatige vertrekpunt voor verdere uitwerking in de lokale volkshuisvestingsprogramma's en planontwikkelingen.

2. Trendscenario

- Uitgaand van dat een groter deel van de mensen met een WLZ-indicatie buiten een woonzorgcentrum zal gaan wonen, waardoor de opgave van geclusterde woningen zal toenemen.
- Brandbreedte: ondergrens als basisinspanning en een bovengrens als ambitie
- Cijfermatige vertrekpunt voor verdere uitwerking in de lokale volkshuisvestingsprogramma's en planontwikkelingen.

De opgave aan geclusterde woningen en zorggeschikte woningen is in de volgende prijsklassen uitgesplitst: 50% sociale huur en 50% overig. Deze uitsplitsing geldt voor alle gemeenten in Twente.

De opgave moet worden afgestemd met corporaties en waar nodig met zorgkantoor en zorgaanbieders. Dit betekent dat de markt verantwoordelijk is voor de helft van de opgave. Hierbij geldt ook dat een aanzienlijk deel in de middenhuur-categorie zal landen.

De concretisering van deze invulling wordt een cruciale focus in de komende periode en zal met de relevante (markt)partijen verder worden uitgewerkt.

5. Bestaande kaders

De kaders voor het bestaande beleid in Losser die een relatie hebben met het woonzorgbeleid staan beschreven in onder meer de strategische beleidsnota sociaal domein, de woonvisie 2021 – 2031, de verordening urgentie huisvesting en in de Omgevingsvisie Losser. Ook in deze reeds vastgestelde documenten staan verschillende uitgangspunten. Deze uitgangspunten hoeven we niet opnieuw vast te stellen, maar maken wel integraal onderdeel uit van deze woonzorgnota.

5.1 Strategische beleidsnota sociaal domein

De strategische beleidsnota sociaal domein is opgebouwd rondom 8 strategisch doelstellingen:

- We staan in verbinding met onze inwoners
- We zijn toegankelijk en bereikbaar
- We werken aan sterke sociale structuren om te komen tot samenredzaamheid
- Ervaringsdeskundigheid en inwonersparticipatie gebruiken we voor het versterken van de samenleving
- Iedereen krijgt gelijke kansen door verschillen te erkennen en te accepteren
- We gaan uit van eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid en eigenwaarde
- Integraal werken en samen handelen voor een inclusieve, diverse, betrokken en veilige samenleving
- We stimuleren positieve gezondheid en zetten in op de vitaliteit van onze inwoners

5.2 Woonvisie 2021 – 2031

In onze Losserse Woonvisie wordt het volgende over senioren en aandachtsgroepen gezegd:

- Aansluitend bij hetgeen in de Twentse Woonagenda is verwoord, staan wij open voor initiatieven voor vernieuwende woonvormen, mits die passen in de woonmilieu-context van onze kernen. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan geclusterd wonen voor ouderen, eventueel ook samen met jongeren.
- We zetten in de vrije huursector (middenhuur) in op levensloopgeschikte woningen voor ouderen.
- De behoefte aan levensloopgeschikte woningen kan worden vervuld door de bouw van doelgroep-onafhankelijke woningen, grondgebonden of in de vorm van appartementen. Doelgroepen zijn hier zowel starters als ouderen. Wij ondersteunen deze ontwikkelingen van harte, omdat we van oordeel zijn dat deze vormen de toekomst hebben: meer sociale contacten, minder eenzaamheid, meer voor elkaar kunnen zorgen en efficiëntere thuiszorg.
- De verpleeghuizen zullen alleen nog de allertzwaarste zorgvragers opvangen, vooral dementerenden. In het kader van de nieuwe regelgeving omtrent Beschermd Wonen geschiedt een uitplaatsing van bewoners naar reguliere woningen (vaak met ambulante begeleiding). Ook daar krijgen wij als gemeente en Domijn mee te maken. Prestatieafspraken zijn hiervoor het geëigende kader.
- En “last but not least”: het blijven investeren in hechte netwerken in het sociale domein blijft van groot belang om de leefbaarheid op een goed niveau te houden en om uitdagingen in de veranderende samenleving het hoofd te kunnen bieden. Daarnaast helpt het ons om in beeld te krijgen welke specifieke huisvestingsbehoefte er is en welke mogelijke aanpassingen dat van het vastgoed vraagt.

5.3 Verordening urgentie huisvesting

In de huidige urgentieverordening van de gemeente Losser komen, als men voldoet aan de in de verordening beschreven voorwaarden, de volgende categorieën in aanmerking voor voorrang in de toewijzing van woonruimte met urgentie:

Verplichte urgentiecategorieën:

1. woningzoekenden die verblijven in een voorziening voor tijdelijke opvang voor personen die hun woning hebben moeten verlaten in verband met relationele problemen of geweld;
2. woningzoekenden die mantelzorg verlenen of ontvangen.

Lokale urgentiecategorieën:

1. medische urgentie;
2. sociale urgentie;
3. financiële urgentie;
4. vergunninghouders;
5. echtscheiding/verbroken samenleving.

5.4 Omgevingsvisie gemeente Losser

Uitgangspunt:

In de mobiliteitsvisie hebben we nadrukkelijk aandacht voor senioren en de andere aandachtsgroepen uit deze woonzorgvisie. De thema's bereikbaarheid, bewegen en ontmoeten staan daarbij centraal.

De ambitie binnen de omgevingsvisie die betrekking heeft op deze woonzorgvisie is de ambitie 'Een leefbaar en gezond Losser'. Binnen deze ambitie staan onderwerpen als wonen, zorg, voorzieningen, ontmoeten, onderlinge verbondenheid, (positieve) gezondheid, onderwijs en milieu centraal.

In de omgevingsvisie is verder onder andere opgenomen:

- We richten ons op groei van het inwoneraantal naar 25.000 en zetten daarom in op een gevarieerd woningaanbod. Met het oog op de vergrijzing is het van belang om onze ouderen te voorzien van passende woonruimte, maar ook om onze jongeren te behouden in de gemeente Losser.
- We willen jongeren behouden in en voor onze gemeente. Het realiseren van passende woningen vinden we daarom erg belangrijk. Aansluitend bij hetgeen in de Twentse Woonagenda is verwoord, staan wij open voor initiatieven voor vernieuwende woonvormen, mits die passen in de woonmilieu-context van onze kernen. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan geclusterd wonen voor ouderen, eventueel ook samen met jongeren. In aanvulling daarop willen we kijken naar mogelijkheden om een betere doorstroming te bevorderen. We denken daarbij aan het (ook voor de langere termijn) aanbieden van kwalitatief en kwantitatief goed aanbod van woningen voor starters en senioren.
- Wij vinden dat senioren en andere doelgroepen met een specifieke zorgbehoefte zo lang mogelijk zelfstandig moeten kunnen wonen. Als gemeente willen we dat faciliteren met bijvoorbeeld de bouw van doelgroep-onafhankelijke woningen en het stimuleren van het toepassen van domotica.
- Het beleid dat voortkomt uit de omgevingsvisie moet er toe leiden dat sociale samenhang, veiligheid en leefbaarheid in alle dorpen, buurten en straten vanzelfsprekend is evenals dat ieder kind dezelfde kansen heeft ongeacht waar het woont.
- Eigen verantwoordelijkheid vinden we erg belangrijk. We kunnen en willen onze inwoners niet verplichten tot een gezondere levensstijl. Aanpassingen in de fysieke leefomgeving kunnen onze inwoners echter uitnodigen en stimuleren tot bewegen en ontmoeten. Bij werkzaamheden in de openbare ruimte kijken we welke uitnodigende maatregelen we kunnen nemen.
- De aspecten van mobiliteit werken we na vaststelling van de Omgevingsvisie verder uit in gericht mobiliteitsbeleid.

6. Waar staan we?

Uit de kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de cijfers in dit hoofdstuk moet duidelijk worden, welke knelpunten en mismatches er zijn tussen vraag en aanbod, dan wel welke in de nabije toekomst zullen ontstaan. Ook moeten de concrete aantallen van benodigde woonvarianten voor de verschillende aandachtsgroepen helder worden.

6.1 Algemene gegevens gemeente Losser

2023:

Inwoners:	23.084
Inwoners 18+	18.875
Inwoners 15 – 25 jaar	1.490
Inwoners 25-45 jaar	2.990
Inwoners 45-65 jaar	3.665
Inwoners 65+	3.550
Huishoudens	9.608
Sociale woningvoorraad	1.902
Sociale woningvoorraad ná woondeal:	1995
Mutaties sociale huur:	106

6.2 Prognose

Om een beeld te krijgen van de manier waarop de verwachte groei van het aantal inwoners en het aantal huishoudens over Nederland is verdeeld, publiceren het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) elke drie jaar de Regionale bevolkings- en huishoudensprognose.

De prognose beschrijft de verwachte bevolkingsontwikkeling per gemeente, COROP-gebied en provincie naar leeftijd en geslacht en laat de veranderingen in het aantal huishoudens naar type zien.

Vooral de eerstkomende jaren voorziet de Kernprognose 2021–2070 een relatief sterke bevolkingsgroei, waarna het groeitempo geleidelijk afneemt (Stoeldraijer, Van Duin, De Regt, Van der Reijden en Te Riele, 2021). Dit heeft vooral te maken met het oplopen van de sterfte door de vergrijzing. Het grootste deel van de groei zal afkomstig zijn van internationale migratie. Tot 2040 groeit de bevolking ook door natuurlijke aanwas, daarna volgt een periode waarin het aantal overledenen het aantal geboorten overtreft.

Krimp komt voor in diverse gemeenten in de noordelijke provincies. Elders, langs de oostgrens, in Twente, de Achterhoek en Limburg, zijn er ook gemeenten die naar verwachting in bevolkingsomvang afnemen. Voor alle gemeenten met een krimp van 2,5 procent of meer gaat het om een gezamenlijk verlies van 95 duizend inwoners tussen 2021 en 2035. De verwachte krimp komt onder andere doordat er in deze vrij sterk vergrijpsde regio's meer mensen overlijden dan er kinderen worden geboren.

De regionale prognose geeft de meest waarschijnlijke ontwikkeling van bevolking en huishoudens op basis van de huidige kennis en inzichten. Elke prognose is echter met onzekerheden omgeven. Die onzekerheid neemt toe naarmate de prognoseperiode verder in de toekomst ligt. De onzekerheid is bovendien doorgaans groter in kleinere regio's en gemeenten doordat bij kleinere aantallen toevalfluctuaties een grotere rol spelen dan bij grotere aantallen.

Voor vrijwel alle gebieden waar het aantal huishoudens tot 2035 volgens de prognose het sterkst groeit, geldt dat een toename ook waarschijnlijk is als het aantal huishoudens veel minder sterk toeneemt. Voor het noorden en langs de oost- en zuidgrens van het land, is de toename van het aantal huishoudens minder zeker. Op basis van de ondergrens zou het aantal huishoudens daar ook kunnen krimpen. Hier staat tegenover dat als het aantal huishoudens sterk groeit, in vrijwel alle gebieden het aantal huishoudens tot 2035 zal toenemen.

Voor de gemeente Losser is de prognose dat er tussen 2021 en 2035 sprake zal zijn van bevolkingsgroei met 4,35%

6.3 Ontwikkeling aantal huishoudens

Het aantal huishoudens neemt naar verhouding sneller toe dan het aantal inwoners, doordat de gemiddelde huishoudensgrootte daalt. In 1995 bestond een huishouden nog uit gemiddeld 2,35 personen, in 2021 is dat 2,14 personen. De prognose veronderstelt een verdere daling naar 2,09 personen in 2035 en tot 2,08 personen in 2050.

In de periode tussen 2021 en 2035 voorziet de prognose in bijna alle veertig COROP-gebieden een groei van het aantal huishoudens. In bijna de helft van deze gebieden is de huishoudensgroei 10 procent of meer.

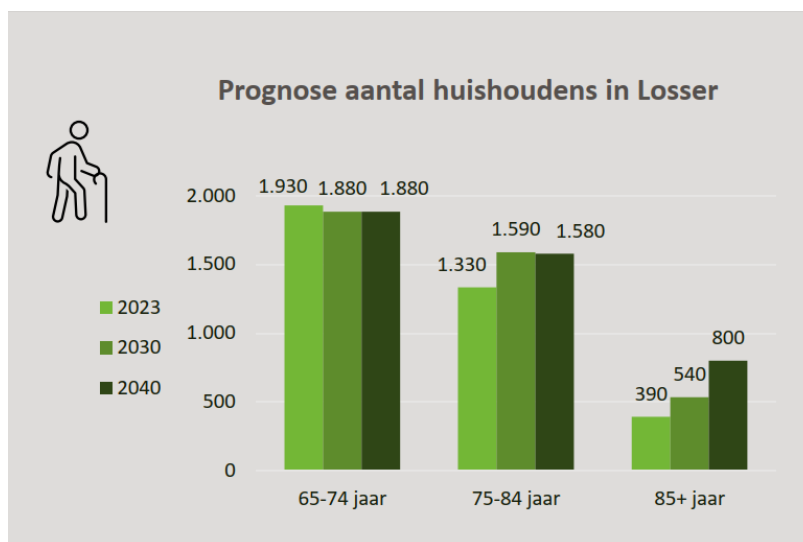
Na 2035 groeit het aantal huishoudens in alle regio's minder snel. Niet alleen het tempo van de bevolkingsgroei ligt dan lager, maar ook de gemiddelde huishoudensgrootte neemt nauwelijks nog af.

Prognose vergrijzing

Een van de belangrijkste trends in de demografie van Nederland is de voortgaande vergrijzing. In 1950 was minder dan 8 procent van de bevolking 65 jaar of ouder, sindsdien is dat aandeel voortdurend toegenomen. Vanaf 2011 is de vergrijzing versneld doordat de eerste babyboomers, de relatief grote geboortecohorten van na 1945, vanaf dat moment de leeftijd van 65 jaar bereikten. In 2021 is het percentage 65-plussers al opgelopen naar 19,8.

Vergrijzing in Nederland:

	2021	2035	2040	2050
Percentage senioren 65+	19,8%	24,4	25,1	24,7

Vergrijzing in Losser

	2023	2040
Aantal 65+	3.650	4.260
Percentage 85+ huishoudens	4%	8% (stijging 410 huishoudens)

6.4 Het woonaanbod voor senioren

Bestaand woonaanbod voor senioren in de gemeente Losser

	Aantal woningen
Bestaand aanbod zorggeschikte woningen (huidige verpleeghuisplekken in Losser)	181
Aanbod geclusterd wonen (excl zorggeschikt)	340
Nultredenwoningen	490
Potentieel geschikte woningen ⁸ (66% van het huidige woonaanbod)	4.809
Totaal	5.820

De vraag naar woningen onder senioren in de gemeente Losser

	2023	2040
Vraag naar regulieren woningen	3.110	3.210
Vraag naar nultredenwoningen in de reguliere woningvoorraad	490	660
Vraag naar zorggeschikte woningen	190	260
Vraag naar geclusterde woningen	350	800
Vraag naar geclusterde woningen in het koopsegment	57%	60%

De vraag naar geclusterde woningen in het koopsegment stijgt van 57% naar 60% van de woningen. Dit komt door het groter besteedbaar inkomen van de 'babyboom-generatie'.

De stijgende vraag naar geclusterde woningen wordt ook anders ingevuld. Er is een groeiende vraag naar hofjeswoningen, terwijl de vraag naar seniorencomplexen daalt.

Hoeveel woningen voor senioren missen we in de gemeente Losser?

	2023	2040
Tekort bij het aanbod zorggeschikte woningen	10	80
Tekort aanbod geclusterd wonen	10	460
Tekort aan nultredenwoningen in de reguliere woningvoorraad	10	180

Wonen en zorg voor senioren in de kernen van de gemeente Losser

Uitgangspunt:

In alle vijf de kernen binnen de gemeente Losser zal gebouwd dan wel verbouwd moeten worden om senioren langer zelfstandig te kunnen laten wonen.

Voor *zorggeschikte* woningen komen primair de kernen Losser, Overdinkel en De Lutte in aanmerking. Daarbij is in De Lutte het beperkte voorzieningenaanbod en het ontbreken van zorggeschikte woningen wel een aandachtspunt dat om een oplossing vraagt.

⁸ Reguliere woningen die nu (vermoedelijk) nog niet zonder traplopen toe- en doorgankelijk zijn, maar waarbij deze situatie wel te creëren is. Dit bijvoorbeeld door de woning anders in te delen, de badkamer aan te passen of een traplift te plaatsen.

	Kern Losser	Kern Overdinkel	Kern De Lutte	Beuningen en Glane
Groei aantal 65+ -huishoudens tussen 2023 en 2040	360	112	103	De kernen Beuningen en Glane zijn te klein om goede schattingen te maken. De vraag naar <i>zorggeschikte</i> woningen zal onder de 10 woningen uitkomen.
Vraag naar geclusterd wonen	2023: 210 2040: 490	2023: 60 2040: 130	2023: 60 2040: 140	
Vraag naar zorggeschikte woningen	2023: 120 2040: 150	2023: 30 2040: 40	2023: 30 2040: 40	
Aantal woningen woonzorgcentrum	163 ⁹	18	Geen	

Welke kernen van de gemeente Losser zijn geschikte locaties voor senioren

Uit het onderzoek onder Losserse Senioren 'Senioren op Eigen Kracht 2022' blijkt dat bijna de helft van de bezochte senioren (49%) bekend is met het Toegangsteam werk, inkomen, jeugd en zorg (Wijz) van de gemeente Losser. Van de senioren die bekend zijn met het Toegangsteam Wijz, maakt 54% er weleens gebruik van. 47% van de senioren weet waarvoor hij/zij terecht kan bij Fundament. Ook hebben veel senioren (80%) gedacht aan afspraken en regelingen rondom overlijden.

Voorzieningen als supermarkten, huisartsen en apotheken zijn noodzakelijk voor een levensloopgeschikte omgeving. Op het moment hebben de kernen Losser, Overdinkel en De Lutte deze voorzieningen.

In alle vijf de kernen binnen de gemeente Losser zal gebouwd dan wel verbouwd moeten worden om senioren langer zelfstandig te kunnen laten wonen.

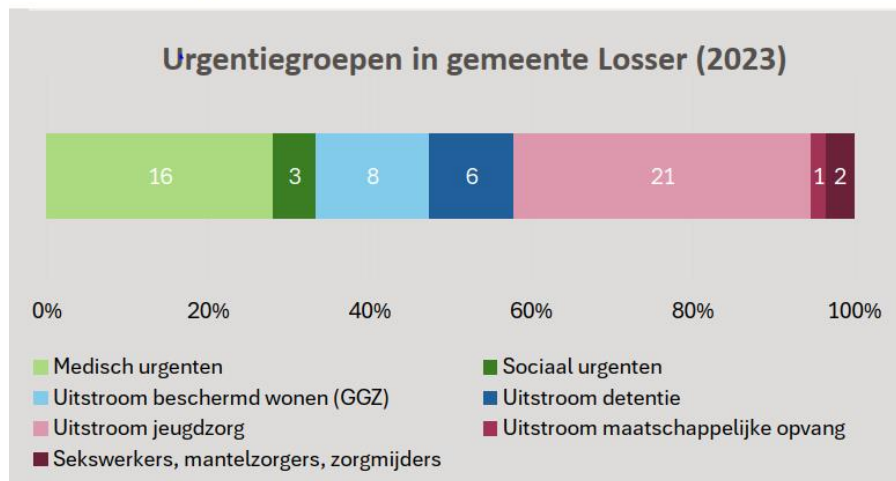
Voor zorggeschikte woningen komen primair de kernen Losser, Overdinkel en De Lutte in aanmerking. Daarbij is in De Lutte het beperkte voorzieningenaanbod en het ontbreken van zorggeschikte woningen wel een aandachtspunt dat om een oplossing vraagt.

De vraag naar zorggeschikte woningen -dat zijn nieuwe toekomstige woonvormen die het verpleegtehuis (deels) vervangen- zal in Beuningen en Glane onder de 10 woningen uitkomen. Daarom zijn Beuningen en Glane minder geschikte locaties voor zorggeschikte woningen; de aantallen maken het onrendabel voor zorgorganisaties om dit te kunnen realiseren.

6.5 Aandachtsgroepen

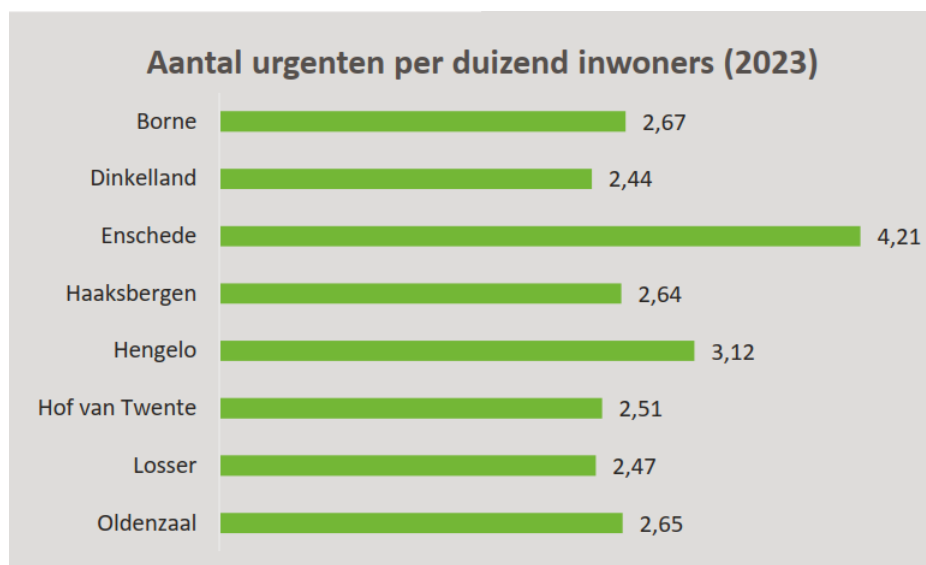
In de gemeente Losser vallen 1.318 personen in de categorie aandachtsgroepen, waarvan 57 personen tot de urgente aandachtsgroepen vallen. Onder urgente aandachtsgroepen vallen medisch urgenten, sociaal urgenten, mantelzorgverhuizers, stoppende (gedwongen) sekswerkers, zorgwekkend zorgvermijders, en de uitstroom uit beschermd wonen, detentie, jeugdzorg en maatschappelijke opvang.

⁹ . De kern Losser draagt echter ook veel van de vraag uit de andere kernen.

De grootste groep urgenten zijn de medisch urgenten en de uitstroom uit de jeugdzorg. Medisch urgenten zijn 28% van het totaal aantal urgenten. Uitstroom uit de jeugdzorg is 37%.

Medisch urgenten zijn personen die door medische redenen niet meer thuis kunnen wonen, en daardoor mogelijk in aanmerking komen voor urgentie op een sociale huurwoning.

De grafiek hierboven geeft de relatieve hoeveelheid urgenten aan per gemeente in de centrumregio Enschede. De meeste gemeenten zitten tussen de 2 of 3 urgenten per duizend inwoners.

Met 57 urgenten ten opzichte van 23.084 inwoners huisvest de gemeente Losser relatief weinig urgenten. Dit is ongeveer 2,47 urgenten per duizend inwoners. De gemeente Enschede huisvest bovengemiddeld veel urgenten. Enschede heeft bijvoorbeeld relatief veel personen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang vergeleken met andere gemeenten. Omdat Enschede veel maatschappelijke opvangvoorzieningen heeft, blijven uitstromers waarschijnlijk in Enschede wonen.

Geclusterd wonen VG

Het aanbod geclusterde woningen voor Verstandelijk Gehandicapten (VG) in Losser bedraagt 434. (Dit zijn woningen op Losser Hof)

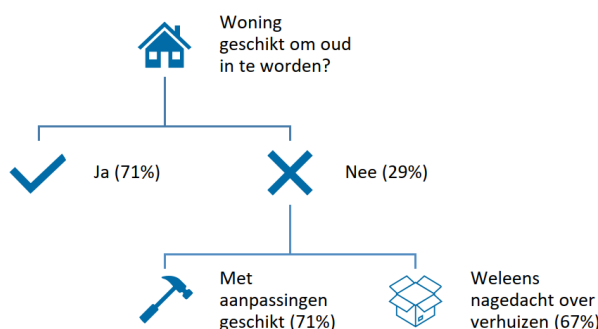
Volgens de trend 'lokaal wonen' blijven mensen met een verstandelijke handicap dicht bij de woonplaats van hun ouders of verzorgers wonen. Hierdoor stijgt de vraag naar VG-geclusterde woningen in andere gemeenten.

In het trendscenario daalt de vraag in de gemeente Losser dus, wegens een spreiding van de vraag over de regio. Dit betekent dat in 2040 ruim voldoende aanbod is in de gemeente Losser.

6.6 Doorstroming

Uit het onderzoek van Fundament onder Losserse Senioren 'Senioren op Eigen Kracht 2022' blijkt dat het wonen in de buurt bij 94% van de bezochte senioren in Losser bevalt. Het wonen bevalt met name vanwege de kwaliteit van de woningen, de contacten met buurtbewoners en het gevoel van veiligheid.

De meerderheid van de senioren (71%) vindt zijn/haar woning geschikt om ouder in te worden. Van de senioren die aangaven dat hun woning niet geschikt is om ouder in te worden, denken de meesten (71%) dat zij met aanpassingen in de woning er wel kunnen blijven wonen. Daarnaast hebben de meeste senioren die hun woning niet geschikt vinden om ouder in te worden, weleens nagedacht of georiënteerd over de mogelijkheid tot verhuizen (67%).

Figuur 1 Schematische weergave van het percentage senioren dat hun woning geschikt vindt om ouder in te worden, met aanpassingen denkt er te kunnen blijven wonen en weleens heeft nagedacht over verhuizen

Al met al betekent dit dat grofweg 20 % van alle in het kader van het onderzoek bezochte senioren weleens heeft nagedacht over verhuizen.

6.7 Dementie

Uitgangspunten:

Nieuwe toekomstbestendige woonvormen (zoals zorggeschikte woningen) moeten, zeker ook voor mensen met dementie, het verpleeghuis (deels) vervangen.

Prognose aantal mensen met dementie:

	2023	2030	2040	2050
Losser	450 (1,9 %)	590 (2,5%) [+31%]	750 (3,2%) [+67%]	820 (3,6%) [+87%]
Provincie Overijssel	20.000 (1,7%)	26.000 (2,1%) [+30%]	34.000 (2,8%) [+70%]	41.000 (3,4%) [+105%]
Nederland	300.000 (1,7%)	390.000 (2,1%) [+30%]	520.000 (2,7%) [+73%]	620.000 (3,1%) [+107%]

Getal zonder haakjes: aantal mensen met dementie

Getal in ronde haakjes (): percentage met dementie ten opzichte van de totale bevolking

Getal in blokhaakjes []: stijging van aantal mensen met dementie ten opzichte van 2023

Cijfers van Alzheimer Nederland d.d. 6 november 2023

In Nederland hebben 300.000 mensen dementie.

- Hiervan zijn er naar schatting 15.000 jonger dan 65 jaar. (5%)
- Hiervan wonen er ruim 80.000 in verpleeg- of verzorgingshuizen.
- Hiervan hebben er ruim 100.000 nog geen diagnose.

Ieder uur krijgen vijf mensen in Nederland dementie. Erkenning duurt echter lang. 66% van de mantelzorgers geeft aan dat het langer dan 1 jaar duurde voordat de diagnose werd gesteld.

Het aantal mensen met dementie zal als gevolg van de vergrijzing in de toekomst explosief stijgen naar meer dan een half miljoen in 2040. Tot 2050 zal het aantal mensen met dementie verder oplopen naar ruim 620.000

Passend woningaanbod voor mensen met dementie¹⁰

Ruim driekwart van de mantelzorgers met een thuiswonende naaste (77%) en 80% van de zorgprofessionals vindt het huidige woningaanbod voor mensen met dementie niet passend. Maar liefst 87% van de zorgprofessionals herkent de situatie dat mensen met dementie nog “te goed” zijn voor een opname in het verpleeghuis, maar wel extra ondersteuning nodig hebben. 57% van de mantelzorgers met een thuiswonende naaste vindt dat de woning van hun naaste toekomstbestendig is. Uit de reacties blijkt dat de meesten hiervoor veel aanpassingen aan de woning hebben moeten doen. 43% van de mantelzorgers vindt de woning van hun naaste niet toekomstbestendig. Hiervan zegt de helft (52%) dat verhuizen naar een andere woning geen optie is. Uit de reacties blijkt dat men vindt dat er simpelweg te weinig mogelijkheden zijn, en dat men verwacht de naaste met dementie daarna dan nóg een keer te moeten verhuizen, namelijk naar het verpleeghuis. De stap van thuis naar het verpleeghuis is te groot. Daar zijn mensen met dementie, mantelzorgers en zorgprofessionals het unaniem over eens.

Passend woningaanbod ontbreekt voor mensen met dementie en hun naasten. Uit onderzoek van Alzheimer Nederland blijkt dat de stap tussen thuis en het verpleeghuis nu te groot is. Door dementievriendelijk te wonen, wordt de kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun naasten verhoogd en vergroot het aantal zorgarme jaren. Ook is er minder zorgpersoneel nodig en zijn de kosten per levensjaar lager. Dit draagt bij aan het verlagen van de druk op het zorgpersoneel. Door ondersteuning en zorg in de buurt, wordt crisis voorkomen en kunnen we verhuizing naar het verpleeghuis uitstellen of voorkomen.

In een dementievriendelijke woning staan eigen regie en gezamenlijkheid en de veiligheid en ondersteuning centraal. Je kan hier wonen met of zonder verpleeghuisindicatie. Het is belangrijk dat de woning dicht in de buurt is van de plek, waar iemand altijd heeft gewoond of dichtbij dierbaren. Dat bevordert het gevoel van veiligheid, vertrouwdheid en autonomie. Zo kunnen mensen met dementie in contact blijven met hun eigen sociale netwerk, kunnen mensen langer in hun nieuwe thuis blijven wonen en houden we de zorg beheersbaar. Partners blijven samen en de eigen meubels gaan gewoon mee, net als bij een andere verhuizing. Iedereen heeft een eigen appartement en richt het leven in naar eigen wens.

Twee derde van de mantelzorgers en vrijwel alle zorgprofessionals geven aan dat men opziet tegen verpleeghuisopname van de persoon met dementie. Redenen hiervoor zijn weg moeten uit de vertrouwde omgeving, het verliezen van de vrijheid en eigen regie, en de associatie met het overlijden. Door de weerstand tegen het verpleeghuis blijft men thuis wonen terwijl het eigenlijk al (lang) niet meer verantwoord is. Uiteindelijk komt opname in het verpleeghuis volgens 68% van de zorgprofessionals en 24% van de mantelzorgers te laat. Met uitgeputte mantelzorgers en crisisopnames tot gevolg, zo zeggen zorgprofessionals: verhuizing wanneer het te laat is om zelf te kiezen. De nieuwe woonvormen moeten het verpleeghuis dus (deels) vervangen. Niet meer verpleeghuisplaatsen, maar meer alternatieven zijn nodig. Die toekomstbestendig zijn, zodat men niet in korte tijd nóg een keer hoeft te verhuizen – een belangrijke wens van mensen met dementie. Verhuizingen zijn voor hen erg intensief en verwarrend.

¹⁰ De cijfers in deze paragraaf zijn afkomstig uit onderzoek van Alzheimer Nederland.

6.8 Mantelzorg

In de komende jaren zal de balans tussen mensen die in staat zijn mantelzorg te bieden en degenen die afhankelijk zijn van mantelzorg steeds meer uit verhouding raken.

	2023	2030	2040
Twente	8,7	6,1	3,6
West-Overijssel	9,4	6,8	4
Overijssel	9	6,4	3,8
Totaal			

Verhouding aantal 50-75 jarigen t.o.v. 85-plussers

Zowel in de regio Twente als in West-Overijssel zal het aantal mensen van 85 jaar en ouder ten opzicht van de leeftijdsgroep van 50-75 jaar (het mantelzorgpotentieel) verdubbelen. Binnen Twente is de verhouding nog iets ongunstiger dan in geheel Overijssel. Er is geconstateerd dat detailcijfers onvoldoende betrouwbaar zijn. De prognoses per gemeente zijn daardoor niet beschikbaar.

Uit het onderzoek onder Losserse Senioren 'Senioren op Eigen Kracht 2022 komt naar voren dat 22% van de bezochte senioren in Losser mantelzorg geeft. Hiervan voelt 30% zich (zwaar) belast door het geven van mantelzorg. Verder krijgt 16% van de senioren zelf mantelzorg.

Onder 85-plussers is de zorgbehoefte relatief groot. Het aandeel dat door overlijden van de partner alleen komt te staan is eveneens groot (De Klerk et al., 2019). Mantelzorg komt vaak op de schouders van mensen van 50 tot 75 jaar terecht, meestal de kinderen van deze senioren. Met de groter wordende groep 85-plussers is het een steeds belangrijker maatschappelijk vraagstuk of er in de toekomst voldoende potentieel is om deze informele zorg te geven. Als indicator daarvoor kan worden gekeken naar de Oldest Old Support Ratio (Robine, Michel en Herrmann, 2007). Deze ratio geeft de verhouding weer van het aantal mensen van 50 tot 75 jaar ten opzichte van het aantal mensen van 85 jaar of ouder. In 1975 bedroeg dit cijfer voor Nederland nog 30. Dat betekent dat er 30 potentiële zorgverleners (50 tot 75 jaar) waren per 85-plusser. Hierna zette een sterke daling in tot ruim 14 potentiële zorgverleners in 2021. De prognose voorziet een verdere daling naar bijna 8 inwoners in 2035 en naar 5 inwoners van 50 tot 75 jaar per 85-plusser in 2050. Dit betekent dat in 2035 slechts ongeveer de helft van het aantal potentiële (informele) zorgverleners voor elke 85-plusser beschikbaar is ten opzichte van de huidige situatie, en in 2050 ongeveer één derde.

6.9 Arbeidsmarkt en zorgpersoneel

Uitgangspunten:

We zorgen voor een aantrekkelijke woonomgeving, zodat er voldoende zorgpersoneel van buiten wordt aangetrokken.

De druk op het zorgpersoneel is in heel Nederland nu al hoog en zal in de toekomst alleen maar verder toenemen. Overijssel kent op dit moment een grijze druk van 32%¹¹.

	2023	2030	2040
Nederland	34,4	39,4	45,1

¹¹ grijze druk is de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20-65 jaar

Twente	33%	40%	48%
West-Overijssel	30%	37%	43%
Overijssel Totaal	32%	38%	46%
Losser	45,7%		

Grijze druk 2023 – 2040

Er is geconstateerd dat detailcijfers onvoldoende betrouwbaar zijn. De prognoses per gemeente zijn daardoor niet beschikbaar.

Naar verwachting krimpt de potentiële beroepsbevolking in een aantal gebieden langs de oostgrens van het land, vooral in het noorden en zuiden. In deze regio's is er vaak nog geen sprake van een daling van het aantal inwoners. Het dalende aantal inwoners in de werkzame leeftijden kan hier echter toch een probleem betekenen. Deze regio's zijn doorgaans sterker vergrijsd, er wonen naar verhouding veel inwoners die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. Jonge mensen trekken er doorgaans weg voor studie of werk, en er komen minder mensen bij door bijvoorbeeld buitenlandse migratie.

In de periode 2035–2050 neemt de potentiële beroepsbevolking in Nederland naar verwachting met een vergelijkbaar aantal toe als in de periode 2021–2035, ruim 400 duizend mensen. De groei is dan ook gelijkmatiger over het land verdeeld. In diverse gebieden aan de rand van Nederland is niet langer sprake van duidelijke krimp, maar is de omvang van de beroepsbevolking min of meer stabiel.

Domotica, de inzet van slimme zorgtechnologie zoals slimme bedden, alarmsystemen en camerabewaking in seniorenwoningen, is noodzakelijk om het toekomstige tekort aan zorgpersoneel in de ouderenzorg op te vangen. We geven al in de ontwerpfase van nieuwe woningen mee dat bij het ontwerp rekening gehouden wordt met de levensbestendigheid van woningen, inclusief de mogelijkheid om domotica in de woningen toe te passen.

Binnen nu en twintig jaar zal de vraag naar ouderenzorg verdubbelen. Dat betekent concreet dat waar op dit moment voor elke zorgvrager nu nog acht zorgverleners beschikbaar zijn, dat over tien jaar er zes zijn en over twintig jaar nog maar één op de vier. Dat maakt de inzet van techniek in de thuissituatie onvermijdelijk.

Domotica zijn allerlei technische hulpmiddelen die taken in en om het huis automatiseren. En zo iemands zorg makkelijker maken en de veiligheid vergroten. Met domotica in de zorg kunnen zorgmedewerkers leuker en efficiënter werken en cliënten zelfstandiger leven.

6.10 Sociale contacten en eenzaamheid.

Uit de gesprekken tijdens het onderzoek onder Losserse Senioren 'Senioren op Eigen Kracht 2022' komt naar voren dat de meerderheid van de senioren (93%) tevreden is over hun sociale contacten. Wel voelt 20% zich weleens eenzaam. Eenzaamheid kan komen doordat iemand een hechte emotionele band met anderen mist. Of doordat iemand minder contact met andere mensen heeft dan gewenst (van Tilburg & de Jong Gierveld, 2007). Wat eenzaamheid is, hoe het voelt en wat het met je doet is voor iedereen anders. Mensen kunnen zich eenzaam voelen met veel mensen om zich heen. Of zich helemaal niet eenzaam voelen met een klein sociaal netwerk.

Aan de bezochte senioren is gevraagd hoe eenzaamheid voorkomen of verkleind kan worden. De algemene boodschap is dat je als senior zelf initiatief moet tonen. Bijvoorbeeld door contact met familie, vrienden en burens zelf te blijven onderhouden en erop uit te gaan.

6.11 Zelfredzaamheid

Uit het onderzoek onder Losserse Senioren 'Senioren op Eigen Kracht 2022' blijkt dat 32% van de bezochte senioren in Losser aangeeft weleens een vervoersprobleem te hebben waardoor zij ergens niet naartoe gaan. Dit komt met name omdat men niet meer durft auto te rijden.

45% van de bezochte senioren heeft weleens moeite met bewegen, lopen of balans houden. 23% van deze senioren geeft aan informatie over valpreventie te willen ontvangen. Meer dan een kwart van de senioren (27%) is de laatste drie maanden weleens gevallen. De belangrijkste oorzaken hiervoor is struikelen. Valongevallen hebben bij senioren vaak ernstige gevolgen. Zo heeft een valongeval vaak een negatieve invloed op hoe goed senioren zichzelf kunnen redden. En op hun mobiliteit. Ook worden veel senioren angstig en ondernemen minder activiteiten (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, sd).

De meeste bezochte senioren (91%) gebruiken medicijnen. Van de senioren die medicijnen gebruiken, kunnen de meesten (97%) zichzelf redden met hun medicijnen.

Bijna de helft van de senioren (48%) kan hun digitale zaken zelf regelen, 14% heeft hulp nodig van anderen en 38% redt zich niet.

7. Kansen en risico's

In de bijeenkomsten die zijn georganiseerd om input te leveren voor deze woonzorgvisie zijn zowel risico's als kansen benoemd. De kansen kunnen helpen om de risico's in te dammen. Deze punten zijn met name van belang om mee te nemen bij het uitwerken van het uitvoeringsplan.

Uitgangspunt:

We zijn ons bewust van de risico's en scheppen de randvoorwaarden waardoor er draagvlak ontstaat waardoor onze inwoners nog meer in staat worden gesteld om naar elkaar om te zien. We zetten ons in om onze dorpen en wijken bewust en sterk te maken.

7.1 Kansen

- De ontwikkeling van bevolkingsopbouw vraagt van ons dat we het anders moeten organiseren
 - Wonen rondom voorzieningen/kern als je kwetsbaar bent (vooral bij geclusterde en zorggeschikte woningen)
 - Per dorp
 - Andere woonvormen als
 - mobiele wooncabines, ook voor mantelzorg
 - Kangaroewoningen
 - Mantelzorgwoningen bij woning
 - Evenwichtig; weten welke doelgroep waar woont
- Werk er aan dat 'Omzien naar elkaar' de norm wordt in de wijk
- Opbouwwerk inzetten om wijken bewust en sterk te maken
- Wijken/wijkbewoners bewust maken dat ze een community zijn
- Openheid en communicatie over plaatsing aandachtsgroepen in de wijk
- Inzet begeleiding door Tactus / Mediant om goed te landen in de wijk
- Onderling elkaar steuntje in de rug geven
- Jong en oud mixen
- verschillende woonvormen senioren (nultreden, geclusterd en zorggeschikt)
- Realiseren van en invullen van gebruik van recreatieruimtes en buurtkamers. (thuisplusflat, doorstroming, community's)
- Inzetten op doorstromen zodat meer senioren passend wonen
- Informatiecampagne over toekomstbestendig wonen
- Aanpakken leefomgevingen t.b.v. bewegen en ontmoeten

7.2 risico's

- Bestaande bouw, waardoor toch clustering ontstaat en wijken niet inclusief zijn
- Individualisering
- Ontbreken van draagvlak
- Overbelasting van mensen als draagkracht/draaglast van een wijk niet in balans is
- Toename van het gevoel van onveiligheid
- Steeds meer mensen gaan hier wonen zonder dat ze hier een netwerk hebben
- Zichtbaar label
- Budget
- Inclusie (acceptatie statushouders maar ook aandachtsgroepen met (risico op)opvallend bewonersgedrag worden moeilijk geaccepteerd in de dorpen)
- Capaciteit bij stakeholders en onszelf
- Beeldvorming bestaat dat plaatsen van mantelzorgwoningen 'niet mag'

8. Hoe gaan we dat doen? (elementen van het uitvoeringsplan)

Uitgangspunt:

Op grond van deze door de raad vast te stellen woonzorgvisie stelt het college jaarlijks een uitvoeringsplan vast, waarin staat omschreven op welke wijze de gemeente Losser de uitgangspunten in deze woonzorgvisie gaat realiseren.

Op basis van deze door de raad vast te stellen woonzorgvisie stelt het college jaarlijks een uitvoeringsplan vast, waarin staat beschreven welke concrete stappen de gemeente gaat nemen om deze woonzorgvisie tot uitvoering te brengen in het betreffende jaar, inclusief de te behalen doelen en resultaten. Het eerste uitvoeringsplan wordt in de tweede helft van 2024 door het college vastgesteld.

Ook de concrete ideeën die zijn meegegeven voor deze woonzorgvisie en die vragen om een nadere uitwerking, komen terug in het uitvoeringsplan.

Op basis van een jaarlijkse evaluatie van het uitvoeringsplan wordt vervolgens telkens het uitvoeringsplan voor het daarop volgende jaar vastgesteld.

Jaarlijks vindt een terugkoppeling over de voortgang aan de gemeenteraad plaats.

Het eerste uitvoeringsplan bevat in elk geval de volgende elementen:

- Nadere uitwerking van de concrete ideeën die zijn meegegeven voor deze woonzorgvisie
- Maken van afspraken (met zorg- en welzijnspartijen)
 - o Vastleggen afspraken over realisatie woonzorgopgaven in afspraken
 - o Afspraken over onderlinge samenwerking uitwerken met benodigde partners
 - o Duidelijkheid creëren over verdeling rollen, taken en verantwoordelijkheden
 - o Doorzetten en borgen van de werkwijze die 'anders kijken, anders denken, anders doen' op gang brengt.
 - o De dorpsraden willen een grotere rol op zich nemen in het overbrengen van het gemeenschaps-denken.
- Totstandkoming uitvoeringsplan 'dementievriendelijke gemeente'
- Aanpak ontwikkelen voor cultuuromslag 'anders kijken, anders denken, anders doen', inclusief bewustwording, waarbij inwoners gestimuleerd worden een plan te maken hoe zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen
- Regierol tav het uitvoeren van afspraken
- Verkennen van de mogelijkheden voor een regionale gecoördineerde inspanning om senioren lokaal te laten doorstromen
- Borging van de samenwerking
 - o Bestendigen samenwerkingsrelaties met partners
 - o Evalueren en lessen trekken voor vervolg
- Onderzoek monitoren naar de mogelijkheid om de sociale basis te versterken door dorpsondersteuners / wijkcoördinatoren aan te stellen.
- Uitwerking mobiliteitsbeleid; Voor senioren en de andere aandachtsgroepen uit deze woonzorgvisie is obstakelvrije bereikbaarheid van de voorzieningen belangrijk, maar ook de mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. Daarbij horen ook ontmoetingsmogelijkheden in de openbare ruimte. Een omgeving die uitnodigt tot bewegen is eveneens belangrijk voor senioren en de andere aandachtsgroepen.
- Onderzoek naar wat nodig is aan voorzieningen in De Lutte en wat te doen om te zorgen dat ook de kern De Lutte een geschikte locaties wordt voor nieuwe woningen voor senioren.
- Evaluatie en bewaken van de voortgang
- Financiële consequenties, inclusief wat dit betekent voor de ambtelijke formatie binnen de gemeente Losser
- Mogelijkheden onderzoeken voor (sub)regionale samenwerking

Bijlagen

Bijlage 1. Begrippenkader en definities

WVRV	(Wetsvoorstel) Wet Versterking regie volkshuisvesting. In de WVRV krijgen het Rijk, de provincies en gemeenten de wettelijke instrumenten om samen regie te voeren op de volkshuisvesting.
volkshuisvestingsprogramma	Onderdeel van de WVRV, dat Rijk, Provincie en gemeenten verplicht om * een volkshuisvestingsprogramma op te stellen en * het beleid voor woningbouw en locaties te concretiseren. Het programma moet gebaseerd zijn op onderzoek naar de actuele woonbehoefte. Dat wil zeggen: de woon- en woongerelateerde zorg- en ondersteuningsbehoefte per aandachtsgroep.
Aandachtsgroepen	Bepaalde groepen mensen hebben het extra moeilijk bij het vinden van passende en betaalbare woningen. Het gaat om mensen die zich in een kwetsbare situatie bevinden of een specifieke woonbehoefte hebben. Deze totale groep van mensen noemen we ‘aandachtsgroepen’ Een deel van deze groepen heeft, om passend te kunnen wonen, daarbij begeleiding, zorg en ondersteuning nodig. Tot de aandachtsgroepen behoren kwetsbare mensen waarvoor het verkrijgen van huisvesting dringend noodzakelijk is. Het gaat hier om kwetsbare mensen die wegens het gebrek aan huisvesting ook op andere levensgebieden in de knel komen of hierdoor langer dan nodig in een instelling of de opvang verblijven. Deze doelgroepen worden beschouwd als <i>urgente</i> (aandachts)-groepen, waarmee zij voorrang krijgen bij de toewijzing van woonruimte. De urgente aandachtsgroepen worden onderverdeeld in ‘urgente groepen’ en ‘wettelijke urgentiegroepen’. Daarnaast is er sprake van ‘eigen urgentie categorieën’ en ‘statushouders’;
Urgente groepen.	Dit zijn de groepen waarvan het Rijk <i>wenst</i> dat zij wettelijke urgentie krijgen. Dit moet worden vastgelegd in de huisvestingsverordening en urgentieregeling.
Wettelijke urgentiecategorieën	Dit zijn de groepen waarvoor <i>verplichte</i> urgentie gaat gelden, wanneer het Wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting van kracht wordt. Deze groepen zijn smal gedefinieerd. Het is immers het uitgangspunt dat urgentie alleen geldt voor mensen in de meest kwetsbare positie.
Eigen urgentiecategorieën:	Dit zijn groepen die gemeenten (beperkt) aanvullend op de beoogde wettelijke urgentiecategorieën als urgentiecategorie in hun verordening kunnen opnemen. Veel gemeenten hebben bijvoorbeeld stadsvernieuwingsurgenten of sociaal urgenten opgenomen als urgentiecategorie.
Statushouders:	hoewel de wetgeving niet voorschrijft dat statushouders urgentie behoren te krijgen, zullen zij veelal voorrang op woningen moeten krijgen om aan de wettelijke taakstelling te kunnen voldoen. Die voorrang mag alleen worden verleend als dit wordt vastgelegd in een urgentieverordening.
Nultredenwoningen	Bij nultredenwoningen gaan we uit van woningen waarbij woonkamer, keuken, badkamer, toilet en tenminste één slaapkamer gelijkvloers zijn, dus op hetzelfde niveau als de voordeur. Ook van buitenaf is de nultredenwoning zonder traplopen bereikbaar. Het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen het Bouwbesluit) schrijft al voor dat alle

	appartementen gelijkvloers moeten zijn en dat appartementencomplexen vanaf 4 woonlagen en hoger een lift moeten hebben. Deze complexen met lift voldoen daarmee automatisch als nultredenwoningen, evenals alle appartementen die zich bevinden op de begane grond.
<i>geclusterde woningen</i>	Voor geclusterd wonen geldt dat er een ontmoetingsruimte aanwezig moet zijn in of nabij het wooncomplex. De precieze vereisten aan de ontmoetingsruimte zullen later nader worden uitgewerkt in de lagere regelgeving van de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting.
<i>zorggeschikte woningen</i>	Voor zorggeschikte woningen geldt naast dat deze woningen geclusterd zijn, de woning ook geschikt is voor senioren met de indicatie in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz) van volledig pakket thuis (VPT). Bij deze woningen zijn bouwtechnische eisen opgenomen om de toegankelijkheid van de woning te garanderen voor mensen die somatische zorg ontvangen.
betalbare koopwoning	Op dit moment (2024): koopwoningen met een koopprijs van ten hoogste € 390.000. Deze bovengrens van het begrip betaalbare koopwoonruimte wordt bij ministeriële regeling met ingang van elk kalenderjaar gewijzigd aan de hand van de consumentenprijs (conform de begripsbepaling in het voorgestelde wetsvoorstel WVRV)

Bijlage 2. Samenvatting van de verkregen input

Samenvatting van de verkregen input:
○ Er wordt ingeschat dat er veel behoefte is aan geclusterd wonen, waarbij vooral gedacht wordt aan gemengd wonen tussen jong en oud (40% jong – 60% oud); ○ In alle dorpen is behoefte aan nultredenwoningen; ○ Er bestaat veel onduidelijkheid over de regels voor het plaatsen van mantelzorgwoningen. Communicatie over wat daarin allemaal wel, vergunningsvrij, mag is belangrijk; ○ Er zijn veel concrete ideeën naar voren gebracht over onder meer: • wat nodig is aan welzijn, zorg en noaberschap die er voor kunnen zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en eigen regie houden; • Preventieve maatregelen; • Stimuleren van bewustwording; • Bevorderen van het omzien naar elkaar; • Wat er nodig is om aandachtsgroepen goed te laten landen in de wijk; • Om de beweging te stimuleren dat inwoners (nog) meer voor elkaar gaan zorgen ; • Verdeling van verantwoordelijkheden tussen inwoners, welzijns- en zorgpartijen, het verenigingsleven en de gemeente. <u>Suggesties met oplossingsrichtingen aandachtsgroepen</u> ○ Werken aan een inclusieve samenleving; ○ Inzetten op preventie; ○ Inzet ervaringsdeskundigheid en pay it forwards; ○ Afstemming tussen organisaties wonen-welzijn-zorg; ○ Zelfredzaamheid stimuleren; ○ Gemengd bouwen, waardoor gevarieerde wijken ontstaan; ○ Iedereen moet hier wat in doen, dus eigenaarschap. ○ In de wijken: • Bevorder in wijken een goede verhouding tussen draaglast en draagkracht (verdeling aandachtsgroepen over de dorpen en verdeling aandachtsgroepen en regulier woningzoekenden); • Opbouwwerk om wijken bewust en sterk te maken; • Openheid en communicatie over plaatsing aandachtsgroepen in de wijk; • Inzet begeleiding door Tactus / Mediant om goed te landen in de wijk; • Wijken/wijkbewoners bewust maken dat ze een community zijn; • Buurtkamers waar bewoners dat willen; • Inwoners positief stimuleren om goede 'noabers' te zijn voor iedereen in de buurt. <u>Suggesties met oplossingsrichtingen huisvesting senioren</u> ○ Thuis-plus-flat, waarin één zorgpartij alle zorg verleend; ○ Inloophuis dementerenden en hun mantelzorgers; ○ Wijk in de wijk! Bankje onderweg plaatsen om te rusten op weg naar de supermarkt, klein pleintje met bankjes: groen en ontmoeten; ○ Gebruik huiskamer bij appartementencomplex; ○ Geclusterd wonen met 1/3 mét zorg en 2/3 zónder zorg blijkt een leefbare situatie; ○ Werk er aan dat 'Omzien naar elkaar' de norm wordt in de wijk; ○ Onderling elkaar steuntje in de rug geven; ○ Jong en oud mixen; ○ verschillende woonvormen senioren (nultreden, geclusterd en zorggeschikt) realiseren van en invullen van gebruik van recreatieruimtes en buurtkamers. (thuisplusflat, doorstroming, communities).

Bijlage 3. Input van woon, welzijns- en zorgorganisaties

Uitkomsten bijeenkomst input woon-zorgnota d.d. 7 maart 2023,

met partners van het initiatief 'oriëntatie verbinding zorg en welzijn'; Carrint Reggeland, Fundament, Zorggroep St. Maarten en Domijn.

Urgente aandachtsgroepen

Wat is er al en wat gaat al wel goed

- Mantelzorg:
 - Mantelzorgondersteuning Fundament
 - Mantelzorgbeleid zorggroep St. Maarten
- Vrijwilligers
 - Vrijwilligersvacaturebank Fundament
 - Casemanagers / vrijwilligerscoördinator
- Ontmoeting
 - Actieve ontmoeting
 - Kulturhus; Trefhuus /Lossers Hoes
 - Koffie-inloop Kiekerskamp
- Wonen
 - Woonproject Thuus
 - Netwerk is goed, stakeholders weten elkaar goed te vinden en kennen elkaar. Bereidheid is groot om elkaar verder te helpen ook al is er niet altijd directe meerwaarde voor alle partijen. Er is inzicht in eigen woningvoorraad, klant en buurt.
 - ZonMW Vogelbuurt
 - Werkgroep vochtproblematiek
 - Woningmarktonderzoek
 - Werkgroep doorstroming
- Samenwerking wonen-welzijn-zorg
 - initiatief 'oriëntatie verbinding zorg en welzijn' door Carrint Reggeland, Fundament, Zorggroep St. Maarten en Domijn

Wat moet er nog gebeuren. Suggesties met oplossingsrichtingen

- In de wijken:
 - Bevorder in wijken een goede verhouding tussen draaglast en draagkracht (verdeling aandachtsgroepen over de dorpen en verdeling aandachtsgroepen en regulier woningzoekenden)
 - Opbouwwerk om wijken bewust en sterk te maken
 - Wijken/wijkbewoners bewust maken dat ze een community zijn
 - Openheid en communicatie over plaatsing aandachtsgroepen in de wijk
 - Inzet begeleiding door Tactus / Mediant om goed te landen in de wijk
 - Buurtkamers waar bewoners dat willen
 - Inwoners positief stimuleren om goede 'noabers' te zijn voor iedereen in de buurt
- Werken aan een inclusieve samenleving
- Inzetten op preventie
- Domijn wil meedenken over de urgentieverordening
- Inzet ervaringsdeskundigheid en pay it forwards

- Afstemming tussen organisaties wonen-welzijn-zorg
- Zelfredzaamheid stimuleren
- Gemengd bouwen, waardoor gevarieerde wijken ontstaan
- Iedereen moet hier wat in doen, dus eigenaarschap

Benoem risico's

- Bestaande bouw, waardoor toch clustering ontstaat en wijken niet inclusief zijn.
- Individualisering
- Draagvlak
- Overbelasting van mensen als draagkracht/draaglast van een wijk niet in balans is
- Toename van het gevoel van onveiligheid
- Steeds meer mensen gaan hier wonen zonder dat ze hier een netwerk hebben
- Zichtbaar label
- Budget
- Inclusie (acceptatie statushouders maar ook aandachtsgroepen met (risico op)opvallend bewonersgedrag worden moeilijk geaccepteerd in de dorpen)
- Capaciteit bij stakeholders en onszelf
- Duurzame bedrijfsvoering

Wat is wiens rol?

- Fundament: ondersteuning mantelzorgers
- Gemeente: urgentieverordening
- Beschikbaarheid in sociale huur
- Verenigingsleven mist
- Ambulante zorg
- Reclassering
- GGZ
- Domijn bij wil dragen aan de doelstellingen vanuit het nationale programma 'Een thuis voor iedereen', namelijk:
 - Voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen
 - Evenwichtige verdeling over gemeenten (30% sociale huur)
 - Juiste zorg, ondersteuning en begeleiding
 - Opstellen woonzorgvisie en verordening voor met voorrang toewijzen woningen aan dak- en thuisloze mensen, Uitstromers intramurale instellingen en sociaal en medisch urgente woningzoekenden.
- Inzetten kennis over buurten en bewoners
- Signaleren, integrale samenwerking zoeken zowel op casus als op buurt/wijk/dorp gemeentelijk niveau met de betrokken stakeholders
- Realiseren nieuwbouw voor verschillende groepen bewoners senioren en kleine huishoudens
- Partner in de urgentieverordening en meepraten over werking en implementatie
- Gegevens aanleveren over vastgoed en bewoners

Seniorenhuisvesting

Hoe kijken jullie tegen de opgave aan?

“zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor ouderen met een evenwichtige verdeling over gemeenten met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding”.

- Opgave is groot. Grote groep senioren in Losser Voorzieningen niet op niveau in elke dorp.
- De ontwikkeling van bevolkingsopbouw vraagt van ons dat we het anders moeten organiseren
 - Wonen rondom faciliteiten/kern als je kwetsbaar bent (vooral bij zorggeschikte woningen).

- Per dorp
- Mobiele wooncabines, ook voor mantelzorg
- Kangaroewoningen
- Mantelzorgwoningen bij woning wens
- Evenwichtig dan weten welke doelgroep waar woont

Wat is er al en wat gaat er al wel goed?

- Ontmoeting (sommige punten kunnen nog verder worden doorontwikkeld)
 - In de buurt gezamenlijke ruimtes voor meerdere doelgroepen
 - Huiskamer
 - Inloopspreekuren zorg en welzijn
 - Samen koken en eten
 - Huiskamerinitiatieven op initiatief van bewoners zelf
 - Open eettafel maartenstede, ook voor mantelzorgers
- Valpreventie
- Mantelzorgondersteuning Fundament
- Mantelzorgbeleid zorggroep St. Maarten
- Ouderenadviseur
- ANWB Automaatje
- Huisbezoek 85+-jarigen
- Er is relatief veel gelijkvloerse woonruimte voor senioren in Losser

Wat moet er nog gebeuren? Suggesties met oplossingsrichtingen.

- Thuis-plus-flat, waarin één zorgpartij alle zorg verleend
- Inloophuis dementerenden en hun mantelzorgers
- Transformeren van sommige badkamers in SR-huurwoningen. Domijn geeft hierbij mee: 'Dit beperkt zich niet tot badkamers in seniorenwoningen, maar ook in reguliere woningen waarbij ook gekeken moet worden naar de trap, drempels e.d. wellicht dat we ook moeten kijken naar hoe we senioren duurzaam thuis kunnen laten wonen'
- Wijk in de wijk! Bankje onderweg plaatsen om te rusten op weg naar de supermarkt, klein pleintje met bankjes: groen en ontmoeten
- Gebruik huiskamer bij appartementencomplex
- Verschil ondersteuning jonge en oudere dementerenden
- Geclusterd wonen met 1/3 mét zorg en 2/3 zónder zorg blijkt een leefbare situatie
- Qua zorggeschikte woningen is er in Losser niets te kiezen
- Werk er aan dat 'Omzien naar elkaar' de norm wordt in de wijk
- Onderling elkaar steuntje in de rug geven
- Jong en oud mixen
- verschillende woonvormen senioren (0-erden, geclusterd en zorggeschikt) realiseren van en invullen van gebruik van recreatieruimtes en buurtkamers. (thuisplusflat, doorstroming, community)

Benoem risico's

Beeldvorming bestaat dat plaatsen van mantelzorgwoningen 'niet mag'

Wat is wiens rol

Gemeente faciliteert en katalyseert

Wooncorporatie zorgt voor voldoende huisvesting en ziet voor zichzelf een rol in de totstandkoming van de woonzorgvisie en daarbij behorende vhp. Spelen een rol in scheiden van wonen en zorg.

De opgave vanuit de Nationale Prestatie Afspraken (NPA) in het nationale programma 'wonen en zorg ouderen' is:

Van de 900.000 te bouwen woningen minimaal 290.000 voor senioren, waarvan:

- o 170.000 nulredenwoningen
- o 80.000 woningen in geclusterde woningen (50% sociale huur)
- o 40.000 verpleeghuisplekken (65% sociale huur)

Allen: domein overstijgend denken

Allen: sámen met inwoners op wijkniveau

Welzijnsorganisaties: iedereen in de wijk en partijen erbij betrekken

Wonen en zorg senioren

- Definitie senioren: 65+
- Inzetten op doorstromen zodat meer senioren passend wonen
- Informatiecampagne over toekomstbestendig wonen
- Aanpakken leefomgevingen t.b.v. bewegen en ontmoeten

Uitkomst inputbijeenkomst lokale woonzorgvisie gemeente Losser met inwonersvertegenwoordigers d.d. 19 maart 2024

HUISVESTINGSOPGAVE OUDEREN	
Behoeften van senioren in Losser en wat is waar nodig?	
<i>Nultredenwoningen, geclusterd wonen, zorggeschikt wonen</i>	- Huisjes als wielewaalstraat – de Lutte opknappen / uitbreiden - Slimmer bouwen, bv eenheden die door meerdere groepen zijn te gebruiken. Van jongeren naar ouder naar gehandicapten - Woonkosten scheiden van zorgkosten - Naast wonen voor senioren ook in combinatie met jongeren in verband met welzijn. - Tiekerhook versus zelfstandig - Leurinkhofsysteem - Mantelzorgwoningen mogelijk maken - Voldoende bouw van seniorenwoningen
<i>In alle dorpen? Nabij voorzieningen? In het buitengebied?</i>	- Nultredenwoningen c.q. seniorenwoningen in alle kernen - Woonvormen nodig in elk dorp/wijk. Zelfstandig wonen nabij voorzieningen. - Nabij (zorg)voorzieningen - Zelfredzaamheid in buitengebied is moeilijker - Mantelzorgwoningen vergunningsvrij in buitengebied of in ieder geval makkelijk te realiseren op boerenerf. - In elk kerkdorp, afhankelijk van de behoefte
<i>Wat is hiervoor nodig aan welzijn, zorg, noaberschap?</i>	- Buurtfeesten - Dagbesteding in de kernen - Laagdrempelig verenigingsleven - Financiële steun - Samenwerking met zorginstanties, leveranciers/winkels, jeugd, communicatie (.....waar is wat te doen, Hallo Losser...) - Toegankelijkheid van zorgdiensten - Laagdrempelig ontmoeten in cultuurhuizen en dorps huis (en/of leegstaande ruimten) - Eenzaamheid versus hulp (voorbeeld: huishoudelijke hulp en thuiszorgmedewerker kent de client en weet wat zijn/haar hobby's zijn. Bewoners koppelen, eerste opstap samen met een maatje) - Geen marktwerking tussen thuiszorgvoorzieningen - Geen marktwerking tussen huishoudelijke hulp / ondersteuning - Voor het tekenen van een bouwtekening omwoners betrekken. Bijvoorbeeld: je mag gebruiken maken van.... dan samen met nieuwe bewoner - Pluktuinen-groentetuinen - samen komen 'vitaal, sociaal en groen dorp'
<i>Wat is er al en moeten we behouden?</i>	- Huisartsen, fysio en tandartsen - Dorps huizen Overdinkel, De Lutte en Glane - Woonvormen - Ouderenorganisaties (KBO)

Oplossingsrichtingen; hoe en wat	
<i>Balans geclusterd wonen</i>	- Jong en oud door elkaar - 40% jong – 60% oud
<i>Inrichten buurtkamers</i>	- Er zijn toch voldoende cultuurhuizen? Hier meer en beter organiseren - Zorgaanbieder zou meer naar buiten gericht moeten zijn, zodat buurtbewoners hier ook gebruik van kunnen maken (vanuit de coöperatieve gedachte...voldoende ruimte, meer sociale interactie, faciliteiten zijn aanwezig etc.). - Als mede-oplossing kan buurthuis (dorpshuis) als buurtkamer werken - Leegstaande kerk ombouwen tot buurtkamer - Bestaande leegstaande panden benutten in Overdinkel voor bijvoorbeeld dagbesteding - Aanwezigheid buurthuis is voldoende
<i>Preventieve maatregelen</i>	- Bewustwording van senioren i.v.m. beperkingen in de toekomst, bijvoorbeeld cursus valpreventie - Bewustwording bij senioren dat de overheid en zorginstellingen niet alles voor je kunnen regelen. Ook zelf als oudere verantwoordelijkheid nemen (levensloopbestendig wonen) - Bewustwording dat 'zo lang mogelijk zelfstandig wonen' niet altijd betekent dat je 'zo lang mogelijk in de huidige woning' moet kunnen blijven wonen - Senioren anticiperen op tijd op wat komen gaat en verhuizen zo nodig op tijd naar een geschikte woning.
<i>Doorstroming</i>	- Huur voor de oudere financieel interessant maken (ook voor degene die nu goedkoop wonen doordat de hypotheek is afbetaald) - Senioren m.n. in de koopsector i.p.v. huur - Bouwen ónder de huurtoeslag. Inwoners weten vaak niet tot welke huur. Nu € 879,66 - Bouw van voldoende seniorenwoningen zorgt voor doorstroming.
<i>Omzien naar elkaar</i>	- Bevorder omzien naar elkaar door PR vanuit de gemeente / overheid - Wordt bevorderd door geclusterd wonen

AANDACHTSGROEPEN

<i>Wat is er nodig om aandachtsgroepen goed te laten landen in de wijk?</i>	- Ontmoetingsplek in de openbare ruimte, zoals bankjes bij een speeltuin - Educatie en bewustwording - Duurzaamheid - Gemeenschapsbetrokkenheid - Samenwerking - Transparantie - Culturele gevoeligheid - Empowerment - Hen betrekken bij activiteiten, bv straatfeest of wandelclubjes - Buurtverenigingen: coördineren van ontmoetingen - Uitleg - Goede introductie / kennismaking
<i>Hoe gaan we met elkaar de beweging maken dat inwoners (nog) meer voor elkaar gaan zorgen</i>	- Openheid - Communicatie - Vitaal verenigingsleven (onderlinge binding) - Kwestie van mentaliteit - 'aansturing' via kulturhusen - Als bijvoorbeeld dorpsraad initiatieven neen in opzetten van activiteiten - 'Zo doen we dat hier'; verwachtingen vooraf helder - Samenwonen jong en oud en diverse culturen - Gezamenlijk met doelgroep activiteiten organiseren (bv samen koken) - Activiteiten als NL-Doet meer promoten / faciliteren
Bewustwording creëren	
<i>Hoe kijk je er naar?</i>	- Rijksoverheid legt het probleem bij gemeentes - Het is geen nieuw probleem - Ik zit er niet op te wachten. Probleemgevallen worden op de buurt afgewenteld
<i>Hoe zou je dat aanpakken?</i>	- Minder oordelen en veroordelend - Scholen en verenigingen erbij betrekken. Op een creatieve manier, een vorm van maatschappelijke betrokkenheid (coöperatieve houding) ontwikkelen. - Verenigingen en dorpen inschakelen en attent maken - Aandacht in dorpsbladen - Zo weinig mogelijk groepen maken - Persoonlijke benadering - Bewoners meenemen in de plannen die er gemaakt zijn - Weer meer psychiatrische probleemgevallen terug naar de psychiatrische kliniek
<i>Welke oplossingen kun je aandragen?</i>	- Voorbeeldfunctie. Bewoners betrekken bij... - Voorzorgcirkels. Die ook intencetief en proactief zijn. link ter informatie: https://nlzve.nl/nieuws/opinie/2542469.aspx - Initiatieven die al goed lopen promoten en voortzetten - Informatiecampagnes - Voorlichtingsmateriaal - Media-aandacht - Sociale media - Participatie en betrokkenheid - Samenwerking met belanghebbenden

	- <i>Samen wonen, werken en leven in een vitaal en groen dorp, vanuit de waarden gezond, zelfvoorzienend en sociaal...</i> Blijf deze slogan en waarden als gemeente bij alle initiatieven en communicatie benadrukken en vergroot deze uit.
<i>Wat is wiens verantwoordelijkheid?</i>	
<i>Verantwoordelijkheid inwoners</i>	- Niks meer dan gewoon goeiedag zeggen - Buurt: gemeenschappelijke verantwoordelijkheid - Buren: oogje in 't zeil houden. Koffie! - Welkom heten van nieuwe buren - We zien elkaar. Zeggen elkaar gedag
<i>Verantwoordelijkheid Welzijns- en zorgpartijen</i>	- Goede zorg. Het ontschotten van 'zorgpartijen' - Begeleiding inburgeren - Uitleg van de dorpscultuur en verenigingen - Voorzorgcirkels (preventief). link ter informatie: https://nlzve.nl/nieuws/opinie/2542469.aspx - De verantwoordelijkheid ligt bij de zorgpartijen
<i>Verantwoordelijkheid verenigingsleven</i>	- Signalerende functie richting gemeente en zorg & welzijn - Betrekken bij activiteiten - Leden van de verenigingen bewust maken en onder de aandacht brengen - De mensen uit de aandachtsgroepen vragen voor vrijwilligerswerk - Inclusieve en duurzame gemeenschap bevorderen - leefbaarheid
<i>Verantwoordelijkheid gemeente</i>	- Dorpsondersteuner/ wijk coördinator aanstellen, waar iedereen terecht kan • Waar iedereen bij terecht kan • Die de wegen kent • Die mensen met elkaar en met instanties kan verbinden • Zichtbaar en herkenbaar is in de wijk of het dorp - Buurtbemiddeling inschakelen bij conflicten - Integratie - Wmo - Voorlichting - Verstrekken van subsidies, financieren - faciliteiten